

25 Jotailan jutut

Sovio-Sovelius-suvun tiedote n:ro 25 helmikuu 2020

Hallitus - Styrelse - the Board

**Puheenjohtaja
Ordförande
Chairperson**

OLLI NYLANDER

Martintie 8

92150 Raahe

puheenjohtaja(at)sovio-sovelius.com

+358 40 519 8782

**Varapuheenjohtaja / Rahastonhoitaja
Viceordförande / Skatmästare
Vice-chairman / Treasurer**

ERKKI HARALA

Mustintie 66

01860 Perttula

rahastonhoitaja@sovio-sovelius.com

**Sihteeri
Sekreterare
Secretary**

OUTI TASALA

Armas Launiksen katu 5 C 31

02650 Espoo

sihteeri(at)sovio-sovelius.com

Jäsen - Medlem - Member: MARTTI SOVIO

Varajäsenet - Suppleanter - Substitutes: EVA LINDBLAD, KIRSTI KELTIKANGAS

TOIMIKUNNAT - KOMMITTÉER - COMMITTEES

Hautainhoitotoimikunta - Gravvårdskommitté - Committee for Maintenance of Family Graves:

hautainhoito@sovio-sovelius.com,

RAIJA INGERTTILÄ (PJ - ORDFÖRANDE - CHAIR), ANNALIISA NYLANDER, ERJA SOVIO, JOHANNA SOVIO

Julkaisutoimikunta - Publikationskommitté - Publications Committee:

Jotailan.Jutut@sovio-sovelius.com

RIITTA HARALA, PIA SOVIO-PYHÄLÄ, PÄR HELENIUS

Internet-toimikunta - Internet-kommitté - Internet committee:

internettoimikunta@sovio-sovelius.com

OLLI NYLANDER, PÄR HELENIUS (SUKUTIETOKANTA - SLÄKTDATABAS - FAMILY DATA BASE),

Sukuyhdistyksen tilinumero on: (IBAN) FI24 1200 3000 0187 62 ja pankki Nordea (BIC: NDEAFIHH)

Hautainhoitorahaston tilinumero on (IBAN) FI74 1200 3000 0190 26 ja pankki Nordea (BIC: NDEAFIHH)

Yhdistyksen sähköposti: info@sovio-sovelius.com

Sisällys

Puheenjohtajalta	3
Toimitukselta.....	4
Soveliukset ja Pietari Brahen, Raahen perustajan patsas.....	5-9
Kuvia, muistikuvia ja fragmentteja 1940-luvulta.....	10-15
Sovio-Sovelius-suvun vihkiryijy?.....	16-17
Sovio-Sovelius-suvun sukuyhdistyksen sukukokous 3.8.2019.....	18-19
Sukukokouskuvia 3.8.2019.....	20-23

"Se on se tunne" totesivat erämiehet sukukokouksessa.....	24-29
Elämää suurempi harrastukseni – luolasukeltaminen.....	30-32
Irti arjesta – vuosi asuntoautolla Euroopassa	33-37
Minun suomalaisuuteni.....	38-39
Etelän Soviet 2019.....	40
Ohjeita sukutietokannan tietojen päivittä- miseen ja täydentämiseen.....	41-42
Uudet tulokkaat ja poisnukkuneet.....	43

Joulun pyhät on tätä kirjoitettaessa juuri ohitettu ja uusi vuosi on alkanut. Sukuyhdistyksen toimintarytmissä elämme sukkokokouksen jälkeistä vuotta. Seuraava sukkokokous on v. 2022 ja näinä "välivuosi-na" toiminta on tyypillisesti ollut hiljaisempaa.

Nyt haluaisin kuitenkin aktivoida jäseniämme värväämään uusiksi jäseniksi niitä sukkalaisia, jotka eivät vielä tai enää ole jäseniä. Varsinkin nuorempaa polvea kaitataan jäsenistöön ja myös yhdistyksen hallintoon. Meillä, niin kuin monella muullakin yhdistyksellä, "nuorempi polvi" tarkoittaa suunnilleen kaikkia alle eläkeikäisiä. Tosiasia on, että toimintamme vähitellen hiipuu, ellei uusia vetäjiä ja uutta jäsenistöä saada tulevina vuosina.

Yhdistystoiminta ei nyky-yhteiskunnassa ole riittävän houkuttelevaa eikä pysty kilpailemaan muun vapaa-ajanviettotarjonnan kanssa. Voin kuitenkin omasta kokemuksesta vakuuttaa, että se antaa hyvin paljon. Ja on välillä aika haastavaakin.

Juuri vuoden vaihteessa julkaistiin selvitys, jonka yhtenä huomiona oli, että yhä lisääntyvä sosiaalisen median käyttö on samalla selkeästi vähentänyt ihmisten sosiaalisia kontakteja. Enää emme tapaa toisiamme emmekä edes viesti henkilö-

kohtaisesti. Somessa "tapaaminen" rajoittuu pikaisiin postauksiin, joiden keräämien tykkäysten määrällä mittaamme omaa tai kommenttimme suosiota.

Sovion suku ja yhdistyksemme jäsenet ovat levinneet ympäri tämän pallomme, joten emme mekään kovin usein pääse henkilökohtaisesti tapaamaan. Ilahduttavana poikkeuksena "etelän Soviet" eli pääkaupunkiseudulla asuvat sukkalaiset, jotka edelleen järjestävät säännöllisiä tapaamisia. Yhdistyksen ja suvun piirissä meillä kuitenkin on yhteinen tausta ja historia, jonka tiimoilta voimme luoda läheisempiäkin suhteita. Ja näitä suhteita voi, tapaamisten välillä, hoitaa myös somessa. Vaikkapa suvun facebook-ryhmässä, jossa on viime aikoina ollut aika hiljaista...

Hyvää alkanutta vuotta kaikille sukkalaisille ja lämpimästi tervetuloa uusille jäsenille.

Olli

JOTAILAN JUTUT 24

ISSN 2323-6280

JULKAISIJA: SOVIO-SOVELIUS-SUVUN SUKUYHDISTYS RY. REK.NRO 181.890

TOIMITUS: RIITTA HARALA, päätoimittaja, PIA SOVIO-PYHÄLÄ, toimittaja, PÄR HELENIUS, taitto.

KANNEN KUVA: Pietari Brahen pienoispatsas (korkeus 22 cm), om. Tuula Moilanen, joka on perinyt sen isänsä Paul Sovion jälkeen. Patsas on kuvanveistäjä Tauno Seppäsen tekemän mallin mukainen metallivalos. Patsas on LC Raahan tuotantoa. Patsaan taustalla on Rosa Soveliuksen veljen Carl Borgin runo Pietari Brahen patsaan paljastuksesta vuonna 1888 (ks. sivu 9). Kuvat: Mikko Pyhälä

TAKAKANSI: Pehr Brahen (Pekka-) patsas Pekanpäivien aikaan 28.6.2019. Kuva: Olli Nylander

Jotailan jutut on julkaistu myös ruotsin- ja englanninkielisenä ja se löytyy myös sukkuyhdistyksemme nettisivuilta osoitteessa: <http://sovio-sovelius.com/jotailan-jutut/>, <http://sovio-sovelius.com/jotailan-jutut-slakbulletin/> ja <http://sovio-sovelius.com/jotailan-jutut-in-english/>

Jotailan juttujen toimitus toivottaa hyvää alkanutta vuotta ja kiittää kaikkia tämän numeron aikaansaamiseen osallistuneita, niin juttujen kirjoittajia, kääntäjiä, tietojen ja kuvien antajia ja kuvaajia sekä juttujen laatimista tukeneita sukulaisia ja perheenjäseniä sekä Suomessa että ulkomailla. Jälleen kerran on yhdessä saatu aikaan mielenkiintoinen julkaisu sisältäen sekä suvun historiaa että tämän päivän asioita.

Sukukokous elokuun alussa keräsi taas ennätysosallistujamäärän. Olemme koonneet tähän numeroon kokouksen antia sekä kuvakokoelman muodossa että tietysti sukukokouksen virallisten asioiden muodossa. Mukana on myös toivottuja ohjeita sukutietokannan päivittämiseen. Tietojen päivittäminen on ensiarvoisen tärkeää, jotta tietokanta pysyy yhtä korkealaatuisena kuin mihin Eero Sovelius-Sovio sen saattoi.

Sukutapaaminen tarjosi mahdollisuuden virkistää ja uudistaa vanhoja sukulaisuussuhteita ja tutustua myös uusiin sukulaisiin. Ehkä sitä kautta heräsi myös ajatuksia asioista tai tapahtumista, joista olisi mukava kertoa laajemmin sukulaisille. Sekä muistelut vanhoista ajoista että nykyhetken tapahtumien kuvaaminen ovat yhtä tervetulleita yhteiseen lehteemme. Toivomme teidän olevan aktiivisia ja ottavan toimitukseen yhteyttä. Myös juttuideat ja -toivomukset sekä erilaiset lähdemateriaalivihjeet ovat tervetulleita.

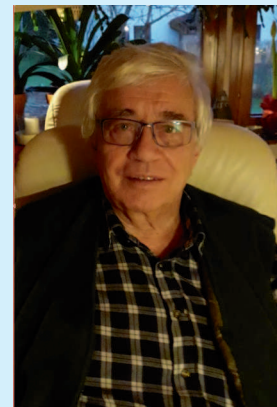
Toivomme, että viihdytte tämän numeron parissa!

Riitta Harala
Päätoimittaja

Pia Sovio-Pyhälä
Toimittaja

Pär Helenius
Taittaja

Soveliukset ja Pietari Brahen, Raahen perustajan patsas

Pia Sovio-Pyhälä (T290)

Kreivi Per Brahe nuorempi (1602–1680)
Maalaus hollantilainen David Beck.

Kenraalikuvernööri, kreivi Per (Pietari) Brahe nuorempi (1602–1680) kehitti ja uudisti Suomea merkittävästi. Kreivi Brahen kenraalikuvernööriaikaa Suomessa muistetaan positiivisessa merkityksessä ja se on jäänyt vuosisadoiksi elämään ilmaisussa ”kreivin aika”. Hän uudisti maan sisäpolitiikkaa kehittämällä hallintokoneistoa, tehosti postinjakelua perustamalla postilaitoksen, opetusta perustamalla Turkuun yliopiston sekä triviaalikouluja ynnä pienten lasten kouluja ja edisti myös taloutta perustamalla kaupunkeja sekä parantamalla tieverkostoa. Hän toteaa raporteissaan Ruotsin hallitukselle, että Suomessa on paljon kalaa ja riistaa, sekä myös paljon kehittämisen arvoista, kuten mahdollisuuksia kaivostoimintaan jne.

Pietari Brahe kirjoitti Raahen perustamislustuksen v. 1649. Hän lähetti miehiään tutkimaan sopivaa satamapaikkaa. Nämä tarkastelivat Satamalahtea, jonne oli tehty asemakaava, mutta lahti oli madaltunut eikä siten soveltunut satamapaikaksi. Uusi syvämpi lahti, johon liittyi sopiva niemi, löytyi pohjoisempaa ja Raahen kaupungin rakentaminen siirrettiin sinne. Brahe otti nämäkin maat haltuunsa ja antoi uudelle kaupungille nimen Brahestad. Syynä Brahen kiinnostukselle oli myös omat intressit: hän tarvitsi satamapaikan laivatakseen kruunun ruutitehtaille maalaistalojen karja-

suojien alustoista valmistettua salpietarin raaka-ainetta potaskaa. Myös puutavaraa saatiin pieneltä sahalta. Maalaiset eivät pitäneet Raahen kaupungin perustamisesta, koska eivät halunneet kaupungin pormestarin ym. virkamiesten palkkojen maksajiksi, mutta rannikon väkeä kiinnosti kauppamerenkulku eivätkä he halunneet kuljettaa tavaroitaan Ouluun tullattavaksi.

Monumentit tulivat muotiin

Kun 1800-luvulla haluttiin kohottaa kansallisuusaatetta kansallisen identiteetin vahvistamiseksi, oli aika katsoa historiaan ja ilmaista aatetta taiteen kautta mm. muotiin tulleen veistostaiteen ns. ”monumentalismin” avulla. Haluttiin luoda muistomerkkejä merkkihenkilöistä. Suomessa ja varsinkin maan länsirannikolla asukkaat muistivat Pietari Brahen merkityksen Suomelle. Vuoden 1863 maapäivillä muodostettiin neljä poliittista ryhmittymää säätyjen rinnalle. Yksi näistä oli J.V.Snellmanin kielipoliittinen fennomaaninen suuntaus, johon liittyi paitsi älymystöä ja pappeja myös talonpoikia. Porvarit, varsinkin länsirannikon kauppaporvarit tiesivät, että ilman ruotsinkieltä ei merenkulkua ja kauppasuhteita etenään edelleen tärkeään Ruotsiin kyettäisi hoitamaan.

Patsasrahasto myös Raaheen

Pietari Brahen muistomerkkin pystyttämistä Turkuun oli ehdottanut runoilija ja taiteentuntija Fredrik Cygnaeus vuonna 1863. Raaheen oli kaupungin perustajan patsasta esittänyt jo vuonna 1864 konsuli Fredrik Sovelius. Turussa varainkeruun aloitti yleisen kokouksen asettama toimikunta vuonna 1877. Patsashanke nousi uudelleen esille vuonna 1880, kun oli kulunut kaksisataa vuotta Brahen kuolemasta. Silloin vietettiin ympäri Suomea Pietari Bra-

hen muistojuhlia, joissa alettiin kerätä rahaa muistomerkkiä varten, kuten myös Raahessa Fredrik Oscar Soveliuksen aloitteesta.

Pietari Brahe antoi kaupungille oman nimensä ja sen vaakunaan hevosen omasta vaakunastaan. Kansa väänsi Brahen nimen Raaheksi.

Mistä patsas?

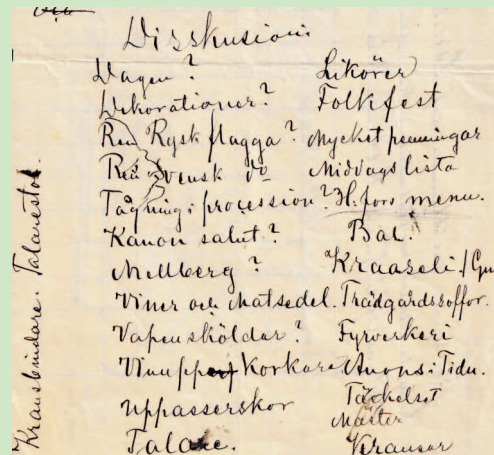
Alunperin patsaskilpailun voittanut Johannes Takanen ei lähettänyt lupaamaansa lopullista ehdotustaan Pietari Brahen patsaastaan Turkuun, koska oli itse siitä epävarma. Niinpä kuvanveistäjä Walter Runeberg (1838 - 1920) päätti jättää oman tarjouksensa hyväksyttäväksi tammikuussa 1884. Kesällä 1885 sovittiin patsaan hinnaksi 40 000 markkaa. Runeberg toimitti kipsisen mallinsa Kööpenhaminasta Pariisiin, jossa se valettiin. Turkulaiset huomasivat tehneensä sille liian suuren jalustan, Runeberg teki patsaastaan suurenoksen ja alkuperäinen patsas myytiin Raaheen. Kaupan ehtona oli, että Turun veistos paljastettaisiin ensin. Turku juhli patsaansa paljastusta toukokuun 29 päivänä 1888.

Vuonna 1888 Suomi sai käyttöönsä oman postileimansa, kun aikaisemmin käytössä oli vain Venäjän suurruhtinaskunnan leima, joten tämäkin antoi lisäaiheen juhlia Suomen postilaitoksen perustajaa.

Raahen patsasjuhlat

Raahelaiset olivat keränneet tarpeeksi rahaa turkulaisille liian pieneksi osoittautuneen alkuperäisen patsaan lunastamiseen. Patsas oli tuotu laivalla Raaheen ja sille tehtiin paikallisesta Pitkärannan

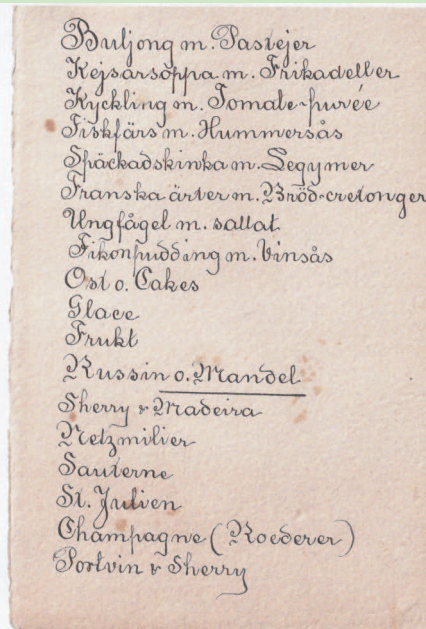
graniitista sopivan kokoinen jalusta. Pysyttämistä valmistelevien työtahti kasvoi. Varainkeruurahasto Pietari Brahen patsaan pystyttämistä varten sai apua Raahen Rouvasväen yhdistykseltä perustetun patsasrahaston kartuttamisessa. Yhdistys järjesti myyjäisiä ja arpajaisia, ja varsinkin tanssiaisista tuli suosittuja. Rahastossa ja patsaan paljastuksen valmistelussa Fredrik Oscar ja varsinkin hänen vaimonsa Rosa Sovelius, s. Borg olivat erittäin aktiivisia. Rosa oli 15 vuotiaana lähetetty Sveitsiin Aubonnen sisäoppilaitokseen, jossa tärkeänä oppiaineena olivat myös emännöiminen ja juhlien suunnittelu sekä etiketti. Siitä oli Rosalla hyötyä nyt kun patsasrahat oli saatu kasaan, patsas tilattu ja oli aika suunnitella paljastusjuhlallisuuksia.

Rosan suunnitelma, johon hän on kirjoittanut asialistan juhlaomitean suunnittelukokoukseen. Pia-Sovio-Pyhälän kokoelmat. Kuva: Mikko Pyhälä. (alla suomennos asiallistasta)

Asialista kokoukseen

Päivä?	Likööri
Koristukset?	Kansanjuhla
Puhdas Venäjän lippu?	Paljon rahaa
Puhdas Ruotsin sama	Päivällisistä
Kulkueessa kulkujärj?	Helsinki menu
Kanuunanlaukaukset?	Tanssiaiset!
Mellberg?	Kraaseli/Kuv
Viinit ja ruokalista	Puutarhasohvat
Vaakunakilvet?	Ilotulitus
Korkinavaajat	Lehti-ilmoitus
Tarjoilijattaret	Katokset Mastot
Puhujat	Seppeleet
Seppeleensitojat	Puhujakorke

Juhlapäivällisen 12 syyskuuta 1888 koristeellinen ruokalista (alla suomennos ruokalistasta). Pia Sovio-Pyhälän kokoelmat, Kuva: Mikko Pyhälä.

Myös juhlamusiikista, josta vastasivat orkesterit, oli ehdotus: Kolmekymmentävuotisen sodan marssi, Maamme laulu, Suomen laulu, Porilaisten marssi, Keisarihymni + fanfaareja.

Juhlapäivälliselle Raatihuoneelle oli kutsuttu 70. Ruokalista:

Liemi ja Pasteijat
Keisarikeitto ja frikadellit
Kananpoika tomaattisoseella
Kalafärssi hummerikastikkeella
Täytettyä kinkkua ja vihanneksia
Ranskalaisia herneitä ja paahtoleipäkuutioita
Linnunpoikaa ja salattia
Viikunavanukasta viinikastikkeella
Juustoa ja pikkuleipiä
Jäätelöä
Hedelmiä
Rusinoita ja manteleita

Sherry & Madeira
Wetzmilch
Sauterne
St. Julien
Campagne (Roederer)
Portviini & Sherry

Kutsuvieraslistakin oli tehty. Valitettavasti kuvanveistäjä Walter Runeberg joutui peruuttamaan osallistumisensa. Hän kirjoitti Pariisista (käännös ruotsista suomeksi):

"Pariisi 10, Syyskuuta 1888

Kreivi Pietari Brahen muistolle omistetun patsaan Raahen pystyttämisestä vastaavalle toimikunnalle.

Mitä sydämmellisimmällä kiitollisuudella olen vastaanottanut Toimikunnan kutsun osallistua juhalliseen Per Brahen muistopatsaan paljastukseen, valitettavasti minun on olosuhteiden pakosta kieltäydyttävä tästä kunniasta ja ilosta yhdessä Raahen asukkaiden kanssa olla mukana juhallisuudessa, joka minua henkilökohtaisesti kahdesta syystä kiinnostaa, sekä kansallisesta syystä että monumentin tekijänä.

Pyydän saada esittää toimikunnalle syvän kiitollisuuteni siitä, että minulle on sallittu myös teidän kaupungissanne vahvistaa Raahen jalon perustajan ja Synnyinmaan jalomielisen, ja valistuneen hyväntekijän muistoa.

Suurimmalla Kunnioituksella ja arvonannolla
Walter Runeberg

P.S. Vastaukseni myöhästymisen johtuu siitä, että en ollut Pariisissa kun arvoisa kutsunne saapui."

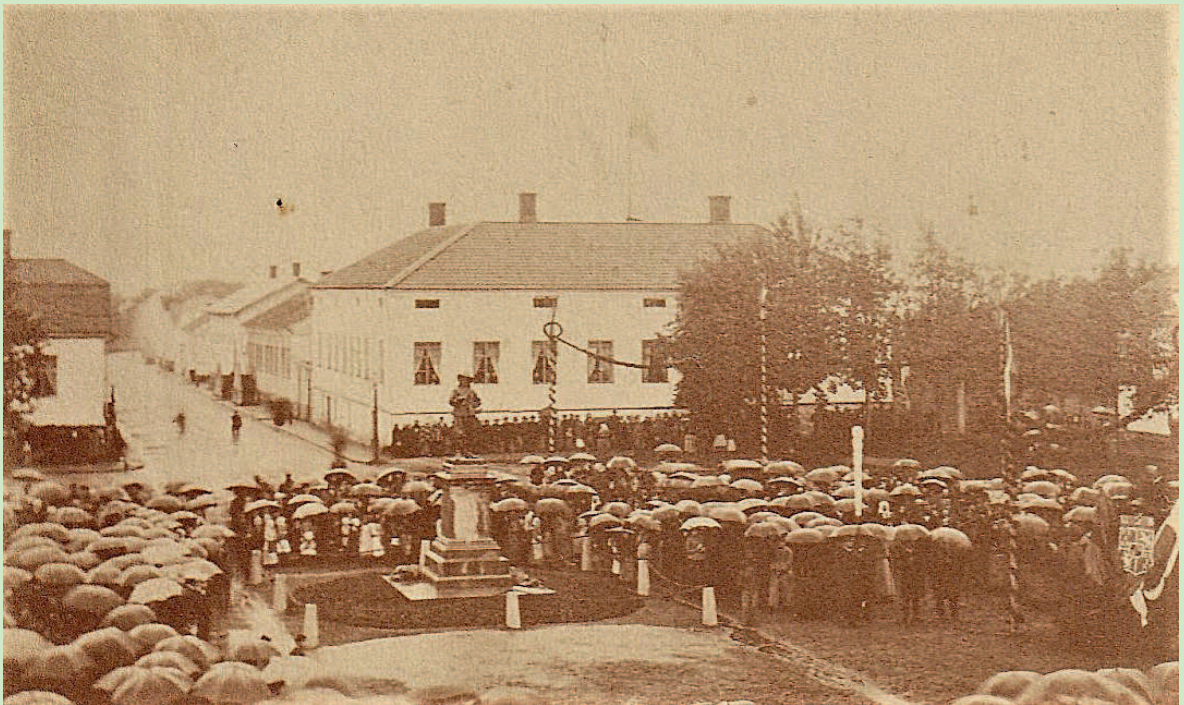
Patsaan paljastus

Jo syyskuun 13. päivänä Helsingfors Dagbladet ¹⁾ julkaisi artikkelin Pietari Brahen patsaan paljastuksesta Raahessa. Juhlallisuudet alkoivat kulkueella kansaa täynnä olevalle juhlatorille ”Kolmekymmenvuotisen sodan marssin” säestyksellä. Marssiin osallistui suorissa riveissä Kaupakoulu lipun kanssa, alkeiskoulu, maistraatti, kutsuvieraat, kaupunginvaltuusto, kauppaseura ym. Heti tämän jälkeen pormestari Luoma piti juhlapuheen suomeksi kertoen Pietari Brahen elämästä ja aikaansaannoksista, minkä jälkeen soitettiin Suomen laulu. Heti tämän jälkeen puhujakorokkeelle nousi johtaja Heikel, joka ruotsiksi ylisti Brahen merkitystä maan kehitykselle ja sitä, miten ”kreivin aika” herätti kansamme uuteen päivään.

Maamme laulun soidessa patsaan peittänyt kangas poistettiin ja jokainen paljasti

päänsä. Patsas julistettiin paljastetuksi kaunuunlaukauksin. Patsas kohosi kauniina graniittisella alustallaan. Valtuuston varapuheenjohtaja Abram Nylander kiitti kaupungin puolesta ja ehdotti eläköön huutoa Pietari Brahen muistolle. Porilaisten marssi päätti juhlaseremonian, jonka aikana valitettavasti kova sade kiusasi koko ajan.

Myöhemmin Raatihuoneella tarjottiin juhlapäivällinen. Sali oli hyvällä maulla koristeltu vihreällä ja Suomen ja kaupungin vaakunoiden ympärillä oli ruotsin ja venäjän liput. Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Lundberg nosti maljan Hänen Majesteetilleen Suurruhtinaalle, jonka jälkeen soitettiin Keisarihymni ja pormestari Luoma puhui kutsuvieraille, minkä jälkeen läänin kuvernööri Gripenberg nosti maljan Raahen tulevaisuudelle. Lääninsihteeri Hildén puhui isänmaalle, minkä jälkeen soitettiin Maamme-laulu. Johtaja Heikel esitti kaupunginhallituksen kiitokset Raa-

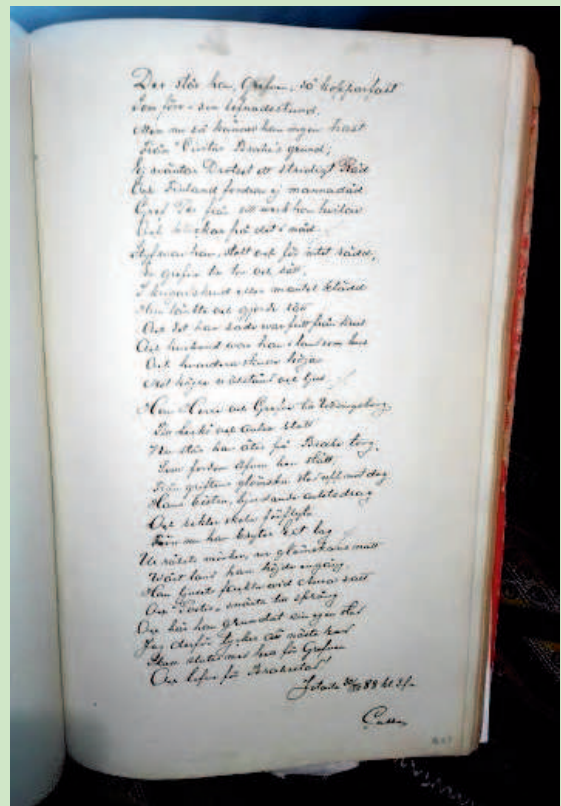

”Niin odotettiin tyytyväisinä ja kutakuinkin hiljasina sateenvarjojen suojassa - nimittäin, jolla niitä oli – kunnes tuo kaupungin ylimmäinen wirkamies palotornista rautakangellaan kolahtuttasi.” Ote Kaiku lehden jutusta ²⁾. Kuva: Tuula Moilasen kokoelmat.

hen patsastoimikunnalle ja erityisesti konsuli Oscar Soveliukselle ja rouva Rosa Soveliukselle. Useita sähkösanomia oli saapunut omasta maasta sekä Walter Runebergilta Pariisista ja Ruotsista rouva v. Esseniltä, s. Brahe.

Samasta patsaan paljastuksesta Oulussa ilmestynvä KAIKU-lehti ³⁾ kirjoittaa 18 loka-kuuta 1888: "Olemme olleet kahden waiheilla lähdemmekö julkaisemaan ensinkään enää, kuukauden toista post festum (juhlan jälkeen). Waan kun tapaus oli näillä poloisilla Pohjan perillä siksi merkillinen, että sitä kannattaa muistaa kauan jälestäkin." KAIKU toteaa johtaja Heikelin ruotsinkielisen puheen yleisöreaktiosta: "Taas toivotus ja puhujalawalle esiintyy kauppa-koulun johtaja, maisteri Heikel, ruotsin kielellä, ... esintuoden suunnille samoja aatteita kuin edellinenkin, joskin ei aiwan samanlaiselta itämaalliselta kannalta... kaikki seisoiwat awopäin soittokunnan puhaltaessa maamme laulua, waikka eläköön huudoista ei juuri tahtonut tulla mitään, joko syystä että sade puheen kestässä oli yltynyt ankarasti, waiko kansan tyytymättömyys ymmärtämättömään kieleen, jonka kyllin woi huomata kuuntelijain nurisemisista ja keskusteluista keskenään".

KAIKU toteaa kansan iltapäiväjuhlasta liiksäksi: "Mutta juhliittiin sitä muuallakin, waik' ei kukkaroon koskenut. Näet somasti walaistusta kansakoulunpuistossa huvitlihe kansa, kuunnellen ylioppilas Lewonin pontewaa puhetta, osaaottaen monenlaisiin kilpailuihin y.m. kaupungin soittokunnan soittaessa." Ja loppukaneettina: "Itse juhla hommineen puuhineen ja kemuineen on ohitse, ja jällellä seisoo kaunis patsas ajan hampaan pystymättömästä pronssista ja kiwestä kowasta ikuiseksi muistoksi kaupunkimme perustajasta, jalosta Pietari Brahesta".

Rosa Soveliuksen veljen Carl Borgin runo Per Brahen patsaan paljastustilaisuudesta Jotailan ⁴⁾ vieraskirjassa. Pia Sovio-Pyhälän kokoelmat. Kuva: Mikko Pyhälä.

Lähteet ja viitteet:

¹⁾ Helsingfors Dagblad, 13 syyskuuta 1888

²⁾ KAIKU Sanomia Oulun kaupungista ja läänistä, 18. loka-kuuta 1888

³⁾ Brahen patsaita käsittelevät artikkelit Wikipediasta

⁴⁾ Fredrik Oscar Soveliuksen keltaisella tornilla varustettu huvila

Kuvia, muistikuvia ja fragmentteja 1940-luvulta

Pia Sovio-Pyhälä (T290)

Mammani Aino Sankilampi ja pappani Birger 'Birko' Sovio (T289) tutustuivat ennen Talvisotaa. Mamma oli Kemlin Seurahuoneen tarjoilija. Heillä oli hyvin erilainen

Aino Sankilampi ja Birko Sovio.

perhetausta. Ainon äidinkieli oli suomi ja Birkon ruotsi ja he tulivat eri yhteiskuntaluokista. Synnyin Torniossa 14.6.1941, muutamaa päivää ennen kuin pappi Birko lähti Jatkosotaan. Minut kastoi kirkkoherra Johannes Strömmer, joka toimi myös kumminani. Mamman Oulussa asuvan Saimi-siskon perheen kodista löytyi turvapaikka. Saimi omisti Oulun Koskelankylässä, läheltä Toppilan satamaa ja selluloosatehdasta pienen kyläkaupan. Hänen miehensä Ville Jauhiainen oli puuseppä, mutta häntä ei lähetetty rintamalle, koska hän oli jo yli 40-vuotias ja punikki. Perheen

Aino-serkun sylissä

lapset, serkkuni Eino ja Aino olivat teini-ikäisiä. Perheellä oli myös pystykorva Teni ja kissa. Sota-aikana omavaraisuutta lisättiin, koska elintarvikkeita alettiin säännöstellä ja monet tavarat olivat kortilla. Tavaraita myös vaihdettiin sukulaisten kesken ostokorteilla. Jotkut tavarat olivat kortilla vuoteen 1953. Saimi-tätikin hankki Daddi-fammulle ostokortilla jopa korsetin.

Saimi-täti, Aino-serkku, Ville-setä ja minä possua tervehtimässä

Joka vuosi otettiin porsas kasvamaan, koska liha (paitsi sisäelimet ja veri) oli kortilla, ja maidon ja voin vuoksi pidettiin kah-ta lehmää, Onnikkia ja Lemmikkiä. Kerran minut lukittiin sisälle, pimennysverho vedettiin ikkunaan ja käskettiin olemaan kil-tisti. Sain kurkistettua pihalle. Sinne tuli vieras mies. Sika kirkui kun se vedettiin ulos lätestään. Mies ampui sian ja se nos-tettiin korkealle penkille, kuumaa höyryä-vää vettä kiikutettiin ulos ja sika pestiin. Itkin katkerasti, ystäväni oli tapettu. Pihalla oli marjapensaita sekä peruna- ja kasvis-maa. Metsässä käytiin marjassa ja sienes-

Eino-serkun kanssa marjapensaalla

sä. Puolukat survottiin talveksi, sienä suolattiin, mustikat ja viinimarjat keitettiin mehuksi ja hilloksi. Oulujoesta saatiin valtavia lohia, jotka paloiteltiin ja suolattiin. Talvisin sekä kauppa- että asuintaloa lämmitettiin. Kerran kun olin kaupassa ja siellä ei ollut asiakkaita Saimi-täti nojaili tiskiinkin ja nosti kauppatakin helmaa kakluunin edessä. Ville-setä vilkaisi kaupan puolelle ja huomasi, että Saimilla oli takamus syttynyt tulleen. Äkkiä kaivolle sammutusvettä hakemaan!

Pappa Jatkosodasta kotiin

Viime Jotailassa kerroin, miten papan Jatkosota jäi lyhyeksi ja hän joutui Oulun sotasairaalaan, joka oli sijoitettu Oulun piirimielisairaalaan. Pappa kutsui paikkaa "hullujenhuoneeksi". Mamma kertoi hänen painaneen vain 45 kiloa. Papan johtama kaukopartio oli ollut rintamalinjan takana lumessa motissa yli viikon. Hän sai streptokokkitartunnan ja sen seurauksena reumakuumeen. Hänet piti nostaa ylös hiuksista istumaan, koska kaikki kosketus sattui.

Pappa kepin kanssa, Pia, Aino-serkku, Ville-setä ja Saimi-täti, taustalla Eino-serkku

Napen (Pontus Sovio T300) ja Gunvorin (Gunvor Cristianssen os. Sovio T310) kuoltua tuberkuloosiin Päivärinnan sairaalassa v. 1942 fammu muutti Oulusta Porvooseen, ruotsalaisen koulun oppilaskodin johtajattareksi. Oulussa oli jatkosodan aikana saksalaisten tukikohta, upseeristonsa päämaja hakaristilippuineen oli sijoitettu kaupungintaloon. Kaikki olivat täysissä pukimissa pakoa varten, jos tulisi ilmahyök-

Fammu, Pia, pappa Birko ja mamma Aino v. 1943

käys ja kodeissa pimennysverhot vedettiin joka ilta alas. Aloin matkia sireenin ääntä vähän yli vuoden vanhana. Neuvostoliiton ankarimmat pommitukset Ouluun tapahtuivat 21.-28. helmikuuta 1944. Voimakkain niistä oli 27.2., kun 80-90 konetta hyökkäsi useassa aallossa. Oulussa tuhoutui 152 taloa. Olin vasta 3-vuotias, mutta muistan, miten lentokoneet lensivät matalalla, kyykimme lumisessa ojassa, minä vuoroin Einoon selässä tai suksien kannoilla. Piilouduimme rautatien vieressä olevaan latoon. Kohdalle pysähtyi juna ja Eino-serkku käski meidät nopeasti ulos metsään. Jos pommikoneet näkevät junan ne pommittavat sen ja samalla meidät. Kaupungin liekit näkyivät Pietarsaaren vesitorniin saakka ja "pommituksessa meni apteekit, ruotsalainen oppilaskoti, Weckmanin talo ja paljon muuta". Raahessa putosi muutama pommi kaupungin ulkopuolelle, mutta kaupunkilaiset nukkuivat yötä Antinkankaan metsässä, "jossa porisivat aamuvorhain kahvipannut".

Pommituksia pakoon Etelä-Pohjanmaalle

Maaliskuussa 1944 mamma ja minä lähdimme pommituksia pakoon, Munsala, Vexalaan, Sanna ja Ester-Lovis Hendriksnäsin luo. Vexalan saaristossa oli Wangelin perheen huvilat. Sanna Hendriksnä, joka täytti sinä keväänä 80 vuotta, kuuli ensimmäistä kertaa elämässään suomenkieltä, kun mamma puhui minulle. Mamma löysi talon jauhovarastosta ruista, jota pai-

Sanna, mamma Aino, Ester-Lovis ja kissa sekä Pia

kalliset sekoittivat sekahiivaleipään ja pyysi, saisiko hän leipoa siitä ruisleipää. Eväistämme oli hapanleivänkannikka juureksi. Sanna ja Ester Lovis söivät elämässä ensimmäistä suomalaista hapanruisleipää. Ester Lovis oli taitava kutoja ja kutoi itse kasvatetusta pellavasta. Sannan kuoltua hän matkusti talvisin Ruotsiin Värmlantiin kutomaan turistikaupoille pe-

Pia ja Ester-Lovis, takana pellavalankoja kuivumassa

rinteisiä "ruotsalaisia" pöytäliinoja, verhoja jne. Kuviot olivat samat molemmin puolin Pohjanlahtea. Pappakin tuli Hendriksnäsiin sairaalasta. Häntä nauratti, kun kuuli mamman ja Hendriksnäsiläisten solkkausta. Sitä murretta eivät Etelä-Suomen ruotsinkieliset ymmärrä. Kun myöhemmin olin kesäisin fammun mökillä, paikallisten murre tuli minulle tutuksi. Siitä tuli tavallaan kolmas kieli minulle.

Saksalaiset vetäytyvät kohti Lappia syksyllä 1944

Jauhiaisten naapurissa asui nainen, joka oli saksalaisilla töissä ja saanut myös lapsen. Yksi saksalaisten muuttojunista pysähtyi ylikäytävällemme ja siitä nostettiin ulos huonekaluja ym. tavaraa. Naapurin nainen raahasi niitä kotiinsa kyläläisten tujottaessa ikkunoissaan. Naisen poika kasvoi, mutta hän ei leikkinyt muiden lasten kanssa. Hän ei oppinut ääntämään r-kirjainta, "koska oli saksalaisen lapsi". Eräs saksalainen tuli kaupan sulkemisajan jälkeen ostamaan tulitikkuja. Saimi möi ne, mutta pelkäsi, että tikkuja tarvittiin rautatiesillan räjäyttämiseen. Ei räjähtänyt. Jauhiaisella ei muuten käytetty kirosanoja. Saimi saattoi sanoa: "Raato soikoon"!! Minä kysyin, mikä se raato on. Täti osoitti isoa hirsisääskeä seinällä ja sanoi, "tuossa se on". Minä luulin sitä pitkään hyönteisen nimeksi. Jauhiaiset olivat toinen koti minulle vielä vuosikaudia.

Pappa pääsi sotasairaalaan kesällä 1944, mutta sai heti komennuksen Tornioon ja Lapin sotaan. Saksalaiset pommittivat yhden suomalaisten kuljetusaluksista Röytän satamassa ja papan veli Bömmi (Tor Björn Sovio T299) sai täysosuman. Bömmi oli asunut Jauhiaisilla ennen laivan lähtöä Toppilasta Tornioon.

Pappa siviiliin ja perheelle oma koti

Pappa perusti Kemiin huonekaluliikkeen, löysi asunnon ja muutimme sinne. Huonekaluliikehanke ei kannattanut, vaikka Lapin tuhoissa kotinsa ja huonekalunsa menettäneet olivat hyvä markkina -sinne tulivat suuryritysten huonekalufirmat ja Hetekat. Pappa kärsi reumasärystä ja sydän reistaili. Muistan miten pappa kerran suuttui minulle. Olin rannassa leikkimässä, kun naapurin pojat houkuttelivat minut rakentamalleen lautalle. Pappa huomasi tämän, juoksi rantaan ja komensi minut hyppäämään veteen. Minua pelotti, koska olimme jo syvällä, mutta hyppäsin. Juuri ja

juuri varpaat koskettivat pohjaa. Rantaan päästyäni sain pajupiiskasta niin perusteellisesti, etten pystynyt istumaan viikkoihin, koska takapuoli oli makkaroilla. Pappa pieksi kipujaan ja kiukkuaan minuun.

Lopulta papalle löytyi Metsähallituksen pääkonttorissa työskentelevän, fammun siskon Märthan miehen, metsänhoitaja Kaj Poppiuksen kautta työpaikka Oulun metsähallituksen piiritoimistosta. Muutimme Ouluun ja sisareni Gunvor syntyi lokakuussa 1945. Saimme vuokralautakunan kautta Koskelankylästä hellahuoneen. Asunto oli niin kylmä, että jos vesiämpäri jäi yöksi lattialle, se oli aamulla jäässä. Talon omistaja, taksikuski Lasse Röök ja hänen vaimonsa asuivat samassa talossa. Lassella oli kyttyrä. Pappa yritti saada lääkärintodistuksen, jossa todettaisiin että hän reuman vuoksi tarvitsee lämpimän asunnon. Gunvorille annettiin kalmetrokotus käsivarteen, se pistettiin liian syvälle ja siihen tuli luumätä. Käsi leikattiin kaksi kertaa ja oli lastassa puoli vuotta, sekä jäi lyhemmäksi kuin toinen. Eräänä päivänä pappa toi lapsenlikaksi punatukkaisen tytön, joka oli tullut hänen työpaikkansa vie-

Pia, pappa ja Gunvor sekä koiranpentu Koskelankylän pihalla 1947

ressä olevalle proteesipajalle proteesia saamaan. Hän tuli itärajalta eikä hänellä ollut tuttuja tai sukulaisia Oulussa. Hän oli astunut miinaan ja toinen jalka oli polvesta poikki. Hänet laitettiin nukkumaan minun viereeni ulosvedettävään sohvaan. Minua

hirvitti joka kerta kun hänen tynkensä kosketti minua. Väliaikainen tekojalka narisi kun hän käveli. Pappa kävi työmatkoilla kauempanakin. Metsähallituksen autossa oli piippu eli häkäpönttö. Kerran hän toi reissultaan lemmikikseni siipirikkocharakan. Se asui liiterissä ja minun oli syötettävä sitä. Kun syksy tuli, hän käski minut liiteriin, otti kirveen ja löi poikki harakkani pään. Syy: ”en ollut hoitanut sitä hyvin”, mutta tosiasia oli, että syksyllä sitä oli hankalampi hoitaa. Kerran hän lähetti minut ukonilmalla ostamaan tupakkaa. Minua pelotti. Salama iski aivan lähelle ja silloin hän nappasi minut syliin. Hän oli salaa seurannut minua. Ei mammallakaan ollut helppoa. Fammu lähetti meille papan rakastamia munuaisia. Mamma halusi yllättää ja valmisti niistä muhennoksen, mutta pilasi ne vääränlaisella reseptillä. Taisi olla se kerta, kun pappa heitti perintöserviisiä ikkunasta pihalle. Fammu ompeli minulle ja Gunvorille vanhoista vaatteista kauniita leninkejä. Pappa oli iloinen ja kirjoitti ”nyt tytöt ovat kuin herrasväen lapsia”. Kun sain Saimi-tädin kasvuvaralla teettämän leningin, menin peilin eteen ja totesin ”ei Saimitäti kyllä osaa niinkuin fammu”. Pappa nautti. Naapurin mökissä asui suutari, joka teki minulle miesten kengistä nauhakenget. Ukon nimi oli Kaaleppi ja hänellä oli kultahampaita, koska hän oli ollut Amerikassa töissä. Hän puri pikanellia. Naapurin lapset purivat joko pihkaa tai katolta saatua pikeä. Niitä löytyi radan takaa. Minä en saanut mennä sinne ”pinohiirien” kanssa, koska siellä oli Koskelan työväentalo Riento. Kun menimme Kaalepille sovittamaan kenkiä, huomasin porstuan ikkunalaudalla ison pikiklöntin. Varastin sen ja laitoin suuhuni. Se olikin sitä pikanellia. Kaaleppia ja mammaa nauratti, minua ei, kun arvasin, että klöntti oli ollut ukon ruskeassa ja liimaisessa suussa. Kerran yön sateen jälkeen löysin tieltä märän viisikymppisen. Joku oli käynyt työväentalolla tansseissa ja pudottanut sen. Mamma pesi sen ja liimasi sen uunin peltikuvulle kuivumaan. Hän antoi sen minulle ja sanoi ”mene

kauppaan ja osta mitä haluat”. Kaupassa oli puurojauhoa, jota lapset söivät kastamalla sormen vuorotellen suuhun ja jauhopussiin. Lopulta ostin koko rahalla uusia porkkanoita. Meillä ei ollut kasvimaata ja pidin porkkanoista. Mamma itki kun toin ne kotiin.

Pappa panettieli mammaa kirjeissään. Kriisejä oli, koska eräässä kirjeessään hän totee, että nyt Aino on palannut kotiin ja alkaa olla entisensä. Pappa toi joskus Toppilaan tulleista laivoista vanhoja merimies- ja ahtausfirma-ajoiltaan tuttuja kapteeneita meille. Miehet tekivät taikatemppuja: ottivat housunlahkeisiin ja hihoihinsa piilotettuja kahvipurkkeja, kaakaopurkkeja jne. He pelasivat papan kanssa shakkia ja joivat konjakkia. Joskus ”laiva paloi” eli salakuljetus epäonnistui.

Ruotsin kieltä ja tapoja oppimaan

Pappa oli pyytänyt, että fammu opettaisi minulle ”ruotsia ja tapoja”. Olin käynyt papan kanssa Wangelién ja fammun huviloilla aikaisemmin. Nyt joutuisin lähtemään fammun luo yksin. Lähdin Porvooseen kevättälvella 1948. Syksyllä menisin Oulun ruotsinkieliseen kansakouluun ja minun oli opittava ruotsin kieltä kunnolla. Porvoossa kävin lastentarhaa. Kävelin sinne naapurin tytön kanssa. Kun palasimme kotiin tarhasta, odottelimme Brunbergin lakritsatehtaan edessä kunnes työntekijät heittivät meille karkkeja ja lakuja ikkunasta. Porvoosta kävimme fammun kanssa pääsiäisenä Helsingissä hänen veljensä tohtori Tusse (Gustav) Wangelin perheen luona. He asuivat Bulevardi 10:ssä ja ikkunoista näkyi puisto ja kirkko. Sali oli valtava. Söin Hildan kanssa keittiössä. Tunsin hänet jo Wangeleiden kesähuvilalta. Tussen vaimo Rita, s. Sibelius (säveltäjän veljentytär) oli myös lääkäri. Eräänä iltana aikuiset lähtivät Ruotsalaiseen teatteriin. Silloin pukeuduttiin: Tusse frakkiin ja fammu ja Rita pitkiin iltapukuihin. Fammun puku oli pitkähihainen helmenharmaasta silkkikrepistä ja sen kaulanympärys ja vyö olivat kirjailtu-

ja pienillä lasihelmillä. Rita esitteli kirkkaanpunaista olkaimetonta samettipukuun ja kysyi panisiko hän olan yli kangasruusuista tehdyn köynnöksen vai ottaisiko itämaisen silkkihuivin hartioille. Huivi sai enemmän kannatusta. Aamiai-

Neljä sukupolvea Skadössä Fammun äiti Sigrid Wangel s. Nordin, Pia, Daddi-fammo ja pappa

seksi sain paahtoleipää ja hunajaa. En ollut aikaisemmin syönyt hunajaa. Pidin siitä. Pääsiäispäivän aamuna kokoonnuimme saliin ja minua kehoitettiin katsomaan, onko pääsiäispupu piilottanut minulle jotain. Löysin sohvatyynyn alta hunajapurkin. Olin onnellinen. Kerran pääsin myös Tammisaareen fasteri Pipsan (Ingeborg Helenius os. Sovio T301) perheen luo. Kirkkonummella juna pysähtyi ja ikkunoihin laitettiin luukut. Ne poistettiin ennen Tammisaarta. Silloin tapasin ensi kerran serkkupoikani, joista Priccen (Pär Helenius T307) oli nuorin. Kesällä 1948 fammun veli Butte ja vaimonsa May hukkuivat myrskyssä ja heidän lapsensa jäivät orvoiksi. Heistä nuorimpaan Beat Marie Homéiniin, s. Wangel sain vuosien jälkeen yhteyden ja nyt hänen nuorin tyttärensä, pikkuserkkuni Susanne perheineen, asuu naapurissani.

Kun palasin Porvoosta Ouluun olin unoh-
tanut suomen kielen. Kesti muutaman päi-
vän ennenkuin se palautui. Syksyllä alkoi
koulu. Meitä oli neljä luokkaa samassa
luokahuoneessa ja yksi opettaja Fjalar
Ahlskog, jolla oli keltaiset sormet ja hän
kaivoi nenäänsä. Koululaisten kuului kan-

taa liiteristä polttopuita luokkaan. Koulu-ruokailua ei ollut, vaan jokainen toi omat eväänsä. Joukossamme oli useita, jotka puhuivat rikssvenskaa. He olivat olleet sotatlapsina Ruotsissa ja heille järjestettiin oppilaspaiikat ruotsalaisessa yksityiskoulussa. Muutimme samana syksynä uuteen asuntoon Torikadulle neljän korttelin päähen koulusta. Koulumatkalla oli raunioita. Minulla oli fammun tekemä koulupuku: mustakeltainen skottiruudullinen vekkiihame, musta bleiseri, jossa Napelle kuuluneet kultaiset ankkurinapit, sekä hamekankaasta tehty suikka, jossa Napelta jäänyt laivaston "Finska flottan" nauha. Suomalaiset pojat huutelivat "Suomen lottta, Suomen lottta!". Aloin pitää suikkaa laukkussani. Pappa joutui taas välillä hoitoon, nyt Diakonissalaitokselle, lähelle kouluamme. Kävin usein häntä katsomassa koulun jälkeen. Meillä oli kaksi jäniskoiraa, mutta kantakirjakoira Tessa myytiin. Pappa opetti minulle, miten pyssyn piippu ja putsattiin trasselilla. Kerran vein Kepsukoiran pimeälle pihalle. Piha oli jäässä, koira veti ja löin pääni jäähän. Näin tähtiä, mutta sain koiran remmistä sisään. Häntä jäi oven väliin ja siihen laitettiin tukko, minä sain piiskaa. Papan toimistossa oli ystävällinen rouva Roos, kaukaista sukua. Oli maaliskuu 1949. Olin käynyt sairaalassa pappaa katsomassa ja hän oli iloinen ja pirteä. Saattoi minut hissillä alaovelle. Illalla sairaanhoitaja tuli meille. Mamma lähti hänen mukanaan ja pyysi minua vahtimaan siskoja. Pikkusisko Ingeborg oli syntynyt edellisenä kesänä. Aamulla serkkuni Eino tuli hakemaan Kepsua koiranhoitotädille, "Tantalle" Raksilaan. Minä tiesin, missä hän asui. Kävelimme Weckmanin puiston läpi (nykyisin Mannerheimin puisto). Metsähallituksen konttorin lipputangossa oli lippu puolitangossa. Ymmärsin, että pappa oli kuollut. Sain uuden leningin fammulta: mustan, jossa oli pieniä valkoisia kukkasias ja valkoinen kaulus. Papan arkku vietiin Raaheen ja haudattiin Wangelin hautaan, isänsä, veljensä ja sisconsa viereen. Minä sain tulla mukaan

hautajaisiin. Tor Sovion perheelle pystytettiin oma hautakivi.

Fammu jatkoi ruotsin ja tapojen opetusta kesäisin mökillään. Kun otin sormilla kalanruodon suustani, sain eteeni peilin ja opetusta, miten minun on nostettava ruoto suusta harukalla lautasen reunalle, jne. Jos joku sanoi minua söötiksi, fammu huomautti, että otsani oli vähän liian matala ja kasvotkin leveät. Mamma lähetti mukanani kirjekuoressa ruokarahaa. Serkkuni Bobi oli usein samaan aikaan saassa. Naapurisaarissa Wangelit olivat kilttejä ja myös suomenkielinen perhetuttu "Lalli" Luoma perheineen. Lalli-setä lähetti meille jouluksi rahaa ja sain kauniin kirjeen vielä mammani kuoltua 1968. Pärjäsini koulussa. Ruotsinkielestä tuli virallinen äidinkieleni. Käytännössä olen kaksikielinen suomalainen. Eri yhteiskuntaluokkien tuntemus on auttanut minua sekä elämässä että työelämässä maailmalla. Jopa etikettiohjeista on ollut hyötyä myöhemmissä elämäntehtävissäni.

Kaksi viikkoa ennen papan kuolemaa, 24. maaliskuuta 1949. Gunvor 4 v. minä 7 v. ja Ingeborg 7 kk.

Lähteet: Birkon kirjeet äidilleen vv 1939-1949. Ainomamman ja Daddi-fammon kertomiset sekä omat muistiot. Perheen valokuva-albumit.

Kävellessämme loppukesästä Kansallismuseon ohi tullessamme sukuyhdistyksen hallituksen ja Jotailan juttujen tekijöiden uusia tietoteknisiä välineitä koskeneesta tapaamisesta, Martti Sovio mainitsi, että Kansallismuseossa säilytetään Sovio-Soveliussuvun vihkiryijyä. Hän kertoi myös, että hänen ja vaimonsa Pirjon ystävä Stina Öman oli tehnyt opinnäytetyön vuonna 2009 Lybeckerin käsi- ja taideteollisuusopistossa ko. ryijystä. Kiinnostuin aiheesta ja Martti lupasi toimittaa minulle opinnäytetyön. Kyselin myös Kansallismuseosta ja Museovirastosta lisätietoja ryijystä, mutta paras lähde ryijyn tarinaan ja historiaan osoittautui olevan juuri tuo Stina Ömanin opinnäytetyö (Öman 2009), jossa hän oli käyttänyt lähteenään myös Kansallismuseon ja Raahen museon tietoja. Tämä juttuni perustuukin Stina Ömanin ansiokkaaseen työhön.

Mikä vihkiryijy sitten on? 1700-luvulta alkaen kirkossa vihittävät morsiusparit alkoivat käyttää vihkiryijyä jalkojensa alla sekä juhlallisuuden lisäämiseksi että turvana pahoja voimia vastaan. Häiden jälkeen se ripustettiin seinälle muistuttamaan konkreettisella tavalla vihkipäivästä. (Wikipedia).

Raahelaiset ovat tottuneet pitämään Kansallismuseossa olevaa ryijyä raatimies ja kauppias Baltzar Freitagin (13.9.1720 - 3.4.1795) ja hänen vaimonsa Maria Soveliuksen (12.11.1734 - 23.4.1813) vihkiryijynä. Ryijyn omistajamonogrammit (BF – MS) viittaavatkin selvästi heihin. Ryijyssä on monogrammien lisäksi myös vuosiluku 1773. Pariskunnan vihki vuosi oli kuitenkin jo 1752, joten ryijy ei voi olla ainakaan heidän vihkiryijynsä.

Kansallismuseo osti ryijyn kokoelmiinsa vuonna 1931 arkkitehti V. J. ja rouva Anna

Sucksdorffilta. Miten ryijy oli päätynyt heidän omistukseensa, ei ollut opinnäytetyön laatimisen alkaessa tiedossa. Sucksdorffien mahdollinen sukulaisuus Baltzar ja Maria Freitagin ei suoraan selvinnyt esim. Sovio-Soveliussuvun sukumatrikkelin ensimmäisestä painoksesta vuodelta 1999. Stina Öman selvitti kuitenkin opinnäytetyötään varten eri lähteistä, että rouva Anna Sucksdorffin (os. Lundström) isoisän isä ja äiti olivat raatimies Baltzar ja hänen vaimonsa Maria Freitag (os. Sovelius). Anna Sucksdorff oli näin ollen todennäköisesti saanut ryijyn perintönä. Tämä on todettu myös Sovio-Soveliuksen sukumatrikkelin toisessa painoksessa vuodelta 2009 (Soveliussovio 2009). Arvoitukseksi jäi tämänkin jälkeen kuitenkin edelleen, mihin ryijyn vuosiluku viittaa. Stina Öman on opinnäytetyössään tarkastellut ryijyn historiaa laajemminkin ja tullut siihen tulokseen, että ryijy on mitä ilmeisimmin perinteinen sen ajan yläluokan henkilösidonnainen ryijy, jossa oli omistajan nimirajaimet ja ryijyn kudontavuosi eikä siis ehkä lainkaan vihkiryijy. Kansallismuseon kokoelmissa ryijy (esine numero 31009) esiintyykin nimellä Raahen perinneryijy.

Raahen Kalevalaiset naiset kopioivat ryijyn mallin 1950-luvulla Kansallismuseosta. Alkuperäinen ryijy on kokonaan puuvillainen ja kooltaan 1,96 m x 1,56 m. Ensimmäinen mallin mukainen villainen perinneryijy valmistui vuonna 1952.

Lähteet:

Sovio-Soveliussuku Eero (2009), Sovio-Soveliussuku, Historia ja matrikkeli

Öman, Stina (2009) Pikku-Raaha, Raahen perinneryijyn modernisointi, Lybeckerin käsi- ja taideteollisuusopisto
Wikipedia

Raahen seurakunnan omistuksessa ja seurakunnan tiloissa seinällä oleva alkuperäisen ryijyn mallin mukainen perinneryijy vuodelta 1988. Kuva: Olli Nylander

Sovio-Sovelius sukuyhdistyksen sukokous

3.8.2019

Olli Nylander (T427)

Olli Nylander, Kuva: Rainer Berndes

Tämänkertainen sukokous pidettiin Helsingissä. Ilmoittautujia oli ennätyselliset 33 ja seuralaisineen/perheineen mukana oli yhteensä lähes 70 henkeä. Kokouspaikkana oli Original Sokos Hotel Presidentti, jossa meillä oli erinomaiset tilat ja palvelu. Myös ruoka ansaitsi kiitokset. Varsin meluisat (iloiset) häät viereisessä salissa tosin häiritsivät jonkin verran.

Ennen kokousta kävimme tutustumassa Helsingin keskustakirjastoon Oodiin. Meitä oli niin paljon, että jakaannuimme kahteen ryhmään. Oodista siirryttiin kahvittelemaan Hotelli Presidenttiin meille varattuihin kokoustiloihin.

Sukuyhdistyksen kokous

Varsinaisessa sukuyhdistyksen kokouksessa käytiin läpi sekä sukuyhdistyksen että hautainhoitorahaston edellisen kolmivuotiskauden toimintakertomukset ja tilit sekä toimintasuunnitelmat ja talousarviot alkavalle kolmivuotiskaudelle. Taloudessa suuren poikkeaman toi vuonna 2017 saatu Eero Sovelius-Sovion testamenttilahjoitus, perintöveron jälkeen 31 753,52 euroa sekä sukuyhdistykselle että hautainhoitorahastolle.

Tilinpäätökset vahvistettiin ja vastuuvuorollisille myönnettiin vastuuvapaus.

Toimintasuunnitelmien käsittelyn yhteydessä toivottiin ohjeistusta sukutietokannan/matriikelin tietojen muutosilmoituksiin samoin kuin hautatietojen ylläpitoon. Esitettiin, että ohjeistus olisi mukana seuraavassa Jotailan jutuissa (ohjeistus tämän lehden sivuilla 41-42).

Hallituksen jäsenet lukuun ottamatta Susanna Sovio-Veikkolaista ja varajäsen Maarit Soviota, olivat ilmoittaneet olevansa käytettävissä edelleen. Puheenjohtaja Olli Nylander, hallituksen jäsenet Outi Tasala ja Erkki Harala sekä varajäsen Eva Lindblad valittiin jatkamaan alkavalle kaudelle. Uudeksi hallituksen jäseneksi valittiin Martti Sovio ja uudeksi varajäseneksi Kirsti Keltikangas. Toiminnantarkastajiksi valittiin Paula Erla ja Marika Mämmelä, varalle Mikko Koivusalo ja Sami Sovio.

Hautainhoitotoimikunnan jäsenet valittiin jatkamaan tehtävissään, puheenjohtajana Raija Ingerttilä ja jäsenenä Annaliisa Nylander, Erja Sovio ja Johanna Sovio.

Kokouksen jälkeen

Kokouksen päätyttyä siirryttiin sukupäiväliiselle, jonka tarjosi sukuyhdistys. Päivällinen sujui iloisissa merkeissä ja ruoka sai kiitosta, ”hallituksen kokkaus oli onnistunut”. Lopuksi iltaa siirryttiin vielä Bistron jatkamaan yhdessäoloa.

Hallituksen uusien jäsenten esittely

Hallituksen jäsen Martti Sovio (T325)

Olen Martti Sovio, 66-vuotias eläkeläinen. Synnyin Raahessa Jorma Sovion nuorimmaisena. Kuulun Fredrik Oscar Sovion sukuhaaraan. Monipuolinen työurani alkoi

Martti Sovio Indonesiassa. Kuva: Martti Sovion arkisto

Raahen Kaupunginkirjastosta ja jatkui Ruotsin kautta Helsinkiin. Viimeiseksi työpaikakseni jäi jo edesmennyt (v. 2016) Arabian posliinitehdas R.I.P.

Olen ollut aikaisemmin sukuyhdistyksemme hallituksen varajäsen ja hautainhoito-toimikunnan jäsen. Nyt rohkenin ryhtyä hallituksen jäseneksi. Hui!

Harrastan musiikkia, lukemista ja lenkkeilyä. Ehkä suurin intohimoni on matkailu vaimoni Pirjon kanssa. Esittelykuvanikin on Indonesiasta, Pohjois-Sulawesiin kuulualta Siladenin saarelta. Tämän lehden ilmestymisen aikaan olemme Pirjon kanssa pitkällä reppureissulla Kaakkois-Aasiassa. (Hallituksen kokouksiin voi onneksi osallistua yhteisessä WhatsApp-ryhmässä melkein missä vain.)

Hallituksen varajäsen Kirsti Keltikangas (T248)

Kirsti Keltikangas, Kuva: Kirsti Keltikankaan arkisto

Minut valittiin "uutena" hallituksen varajäseneksi. Olin vuosina 1998-2007 yhdistyksen rahastonhoitajana, kun puolisoni Eero toimi puheenjohtajana. Eeron kautta kuulun Bertil Sovion sukuhaaraan; Eeron mummi Eija Sovio oli Bertil ja Ellen Sovion toinen tytär. Asun Espoossa, mutta alun perin olen kotoisin Hämeenlinnasta.

Toimin Aalto-yliopistossa Otaniemessä Sähkötekniikan korkeakoulussa pedagogisena asiantuntijana. Työssäni käytännössä toimin muun muassa ohjelmajohtajien tukena kehittämässä eritasoisia DI-opintoja, teen opetuksen arviointeja urapolulla oleville professoreille ja opetan pedagogisia kursseja. Vapaa-aikana liikun, urheilen ja laulan sekä yhdessä muun perheen kanssa hoidamme ja ulkoilutamme koiramme Lolaa. Perheemme esikoinen opiskelee yliopistossa Skotlannissa ja keskimmäisen tavoitteena päästä ylioppilaaksi ensi keväänä. Nuorempi poikamme käy yläkoulua Haukilahdessa, Espoossa.

Sukukokoukuvia 3.8.2019

Olli Nylander, Mikko Pyhälä, Rainer Berndes, Riitta Harala, Erkki Harala

Tutustuminen Keskustakirjasto Oodiin, Oodin terassi. Kuva: Riitta Harala

Oodin yläkerrassa. Kuva: Olli Nylander

Sukukokous meneillään. Kuva: Rainer Berndes

Kokouksen sihteeri Outi Tasala. Kuva: Rainer Berndes

Keltikankaita sukkokouksessa. Kuva: Rainer Berndes

Eturivissä Nina Fagerström, Sonja Fagerström, Anneli Järnefelt ja Riaz Cheema. Takarivissä Sami Sovio, Marika Mämmelä ja Helena Nevantaus. Kuva: Rainer Berndes

Jan Ekberg, Kirsti Keltikangas, Brita Ekberg, Eva Lindblad ja Helena Nevantaus. Kuva: Olli Nylander

Sukupäivällinen. Kuva: Rainer Berndes

Annaliisa Nylander, Olli Nylander, Helena Nevantaus, Seppo Sovio, Martti Sovio, ja Pirjo Siitarinen. Kuva: Mikko Pyhälä

Ulla Tasala, Outi Tasala ja Tuula Moilanen. Kuva: Mikko Pyhälä

Eva Lindblad, Anneli Järnefelt, Riaz Cheema, Sonja Fagerström ja Nina Fagerström. Kuva: Mikko Pyhälä

Etualalla Riitta Harala, Eero Keltikangas, Antti Keltikangas, Matti Keltikangas ja Kirsti Keltikangas. Kuva: Erkki Harala

Helena Nevantaus, Seppo Sovio, Martti Sovio, Pirjo Siitarinen ja Ulla Tasala. Kuva: Rainer Berndes

Sandi Sovio, Lorelei Sovio. Raya Sovio, Jacob Sovio, selin Annina Robinson ja Julius Robinson. Kuva: Riitta Harala

Edessä Kirsti Keltikangas ja Erkki Harala, seisomassa Erika ja Susanna Harala, taustalla Heinrich Söllner ja Ulla Tillmanns. Kuva: Mikko Pyhälä

Konstantin ja Ellen Liesz. Kuva: Riitta Harala

Brita Ekberg, Jan Ekberg, Pia Sovio-Pyhälä ja Olli Sovio. Kuva: Mikko Pyhälä

Rainer Berndes ja Mikko Pyhälä. Kuva: Catarina Berndes

Yleiskuva päivällisestä. Kuva: Rainer Berndes

Jatkot Bistro Manussa Kuva: Olli Nylander

***Anneli Tillmanns-Liesz ja Pia Sovio-Pyhälä
Kuva: Mikko Pyhälä***

***Tuula Moilanen, Susanna Harala ja Aleks
Kuskelin. Kuva: Riitta Harala.***

***Bistro Manu Jukka Kangasalusta, Andreas
Robinson, Ina-Maija Tillmanns, Riitta Harala,
Erika Harala, Susanna Harala, Aleks
Kuskelin, Erkki Harala, Anneli Tillmanns-
Liesz ja Pia Sovio-Pyhälä. Kuva: Mikko
Pyhälä***

"Se on se tunne" totesivat erämiehet sukkokouksessa

Rainer Berndes (T178), Erkki Harala (T279)

Metsästys on aina ollut Suomessa tapa hankkia ruokaa perheille. Tänä päivänä se on muuttunut elinkeinosta harrastukseksi, mutta erävietti ei ole suomalaisilta kadonnut, vaikka lihaa on ruokakauppojen lihastiskit pullollaan. Metsästys harrastuksena, tai voisipa usein sanoa jopa elämäntapana, periytyy myös edelleen usein isältä pojalle.

Suvun kaksi erämiestä Rainer Berndes ja Erkki Harala löysivät erämiehinä toisensa muutamia vuosia sitten suvun sukkotapaamisen yhteydessä ja ovat sittemmin jututelleet eri yhteyksissä yhteisestä harrastuksestaan.

"Se on se tunne" totesivat Rainer Berndes (vas.) ja Erkki Harala (oik.) sukkokouksessa Helsingissä Hotelli Presidentissä. Kuva: Mikko Pyhälä

Toimitus pyysi Raineria ja Erkkiä kertomaan Jotailan juttuja varten harrastuksestaan, esim. siitä, miten heidän metsästyshistoriansa alkoi, mikä heitä metsästyksessä kiehtoo ja mitä metsästys on heille merkinnyt ja mitä se tänä päivänä merkitsee.

Urheiluampuja ja metsästäjä

Rainer Berndes (T178)

Metsästys ja urheiluammunta ovat lapsuu-

desta asti olleet minulle kiehtovia harrastuksia. Isäni oli kasvanut näiden parissa ja minä olen seurannut hänen jalanjälkiään. Berndes-suvussa metsästystä on harrastettu ainakin vuodesta 1871, jolloin Ludvig Berndes oli Dömle-ruukin johtaja Värmlänissä Ruotsissa. Vuosina 1872 -1878 Ludvig toimi Holmenin teollisuuslaitoksiin kuuluvalla Motalan konepajalla Motalan-koskella. Omistaja oli hänen setänsä Wilhelm Tham (T121) (Gustaf Sebastian Thamin ja Sofia Elisabet Soveliuksen poika). Vuosina 1870-74, kun Wilhelm Tham oli insinöörinä Motalan konepajalla, herrojen kiinnostus metsästykseseen ja aseisiin kasvoi.

Wilhelm Tham kutsuttiin v. 1876 Husqvarnan ase tehtaalte kehittämään siviiliaseiden valmistuksen rationalisointia. Kontaktit metsästäjien välillä olivat hyvät ja niinpä Ludvigin poika Erik (puol. Eva Sovelius T156), minun isoisäni, tilasi aseliike Clas Sandströmiltä Husqvarnan haulikon, johon kuului kaksi erillistä piippua. Ase oli mallia 310 Lyx valmistusnumero 113001, aseennro 1, ja siinä Clas Sahlströmin tekemä patruunapesä kaiveruksin. Aseen koeammunta suoritettiin 19.3.1919 ja Carl Tham toimitti sen 22.3.1919. Tämä ase on nyt minun asekaapissani.

Erik Berndesin (T156) ase, joka on nykyään Rainer Berndesillä. Kuva: Rainer Berndesin kokoelmat.

Olen lapsesta asti ollut isän mukana metsällä. Mustionjoella metsästimme vesilintuja ja Sannäsissä jäniksiä, kettuja sekä oravia. Joskus sain käsitellä asetta kotinurkilla, ja siellä ammuin ensimmäisen jänikseni 12 syyskuuta 1958. Meillä oli norjanharmaahirvikoira nimeltä Nalle, joka ajoi hirviä, mutta pystyi lyhyeen jänisajoon, jos jänis lähti pakoon läheltä.

Ensimmäisen metsästyskorttini sekä haulikon ja luotikiväärin kantoluvan hankin 16 toukokuuta 1959 osallistuakseni maaliin-ammuntaan 18 toukokuuta. Tulokseksi tuli pronssimerkki ja siitä alkoi kilpa-ammuntaurani.

Metsästys Mustiossa 1974. Vasemmalta Veikko Tarsa, Kurt Berndes, Väinö Koivumäki (kaatoi peuran), Rainer Berndes ja Henry Blomqvist. Kuva: Rainer Berndesin kokoelmat

Ensimmäisen hirvenammuntakokeeni suoritin 1960, ja siitä alkoi metsästysharrastukseni. Olin osallistunut hirvenmetsästykseen isäni kanssa koiranohjaajana. Metsästimme usein Meltolan (Mjölbolsta) ja Grundsjön lähistöllä olevissa metsissä. Ikimuistoinen oli ensimmäinen hirvi jahti Porkkalan alueella venäläisen vuokra-ajan päätyttyä v. 1958 ja metsästyksen tultua luvalliseksi syksyllä 1957. Direktiivit kielsivät koskemasta maastosta löytyneisiin esineisiin panssarivaunuteiden ja räjäytettyjen bunkkereiden runtelemassa maise-massa ja kehottivat ilmoittamaan havannoista alueen jahtimestarille.

Myöhemmin olen metsästänyt Ruotsissa Ramnebossa ja Bodatorpissa, mutta myös useassa jahtiporukassa Karjaalla ja Inkoossa ja Snappertunassa. Oma metsästysporukkani, jonka johtajana olen ollut vuodesta 1994, metsästää Grundsjössä, missä meillä on omat metsästysmaat.

Ensimmäinen hirveni oli hieho ja ammuin sen 17.10.1973 Klemmetsin metsäpellolla Mjölbolstassa, ja ensimmäisen valkohäntäpeuran (Virginian peura) kaadoin Stenbackan pellolla Mustiossa 21.12.1975. Viimeksi mainittu oli kaunis 8-piikkinen pukki, jonka pää minulla on konservoituna muistona onnistuneesta jahdistista.

Tammikuun 11. päivä 1981 oli muistorikas

Rainer Berndes ja saksanhirvi 1978. Kuva: Rainer Berndesin kokoelmat.

metsästyspäivä. Minulle soitettiin aamulla jahdin järjestämisestä, koska Svarvarbölén pellolla oli havaittu suuria valkohäntäpeuralaumoja. En päässyt osallistumaan heti aamulla, mutta ilmoitin, että tulen myöhemmin. Kun saavuin kohtaamispaikalle, jahti oli jo alkanut ja passimiehet asettautuneet määrätuille paikoilleen. Minä sain viimeisen vapaan passipaikan suuntana Sandviken. Huomasin, että viereinen ampuja oli passipaikalla, otin seuraavan vapaan passin ja asensin aseeni ampu-mavalmiuteen. Tuskin olin asettautunut passiin, kun kaksi isoa saksanhirvipukkia lähestyi talvitietä pitkin kohti passia. Tämä

antoi minulle mahdollisuuden ampua laukauksen kohti ensimmäistä pukkia, joka teki pitkän loikan ajotieltä metsään ja hävisi. Ampumapaikalla oli selvät merkit karvasta ja verestä, laukaus oli onnistunut ja noin 40 metrin päästä löysimme saksanhirven, erittäin leveäsarvisen pukin.

Suomen Eläintäyttämö konservoi pään ja kysyin kilpailukaveriltani Esa Niemelältä, joka oli Metsästäjien Keskusjärjestön toiminnanjohtaja, pystyisikö hän arvioimaan sarvet. Sarvet oli leveimmät, mitä hän oli kauriin päässä nähnyt. Trofeeearvioinnissa sen pisteet riittävät hopamitaliin, vaikka niiden leveys oli 68 cm ja piikkejä 9, tosin aika lyhyitä. Kyseessä oli vanha saksanhirvipukki, joka kohtasi kohtalonsa metsästyksen kuuluvalla tavalla.

Tammikuun 6. päivänä 2019 kaadoin 100:n hirveni, pienen hirvisonnin, jolla oli 3 piikkiä ja teurastuspaino 152 kg. Hirvi kaadettiin kotimetsässä Karjaan Kroggårdissa.

Olin Karjaan riistanhoitoyhdistyksen sihteeri vuodet 1971-74 ja puheenjohtaja vuodet 1974–2008, sekä Uudenmaan riistanhoitopiirin edustajana vuodet 1972–2007.

Suurimman tunnustuksen panoksestani metsästyksen puolesta vastaanotin, kun minulle luovutettiin Metsästäjien keskusjärjestön viiri vuonna 1980 ja kultainen kunniamerkki Lahdessa maaliskuun 30. päivänä 1980.

On ollut mielenkiintoista ja antoisaa viettää niin sisältörikas aika elämästä metsästyksen parissa. Toukokuun 18. päivänä 2019 oli kulunut 60 vuotta siitä, kun aloin kulkea pyssyn kanssa metsällä ja osallistua urheilumuuntamaan, mutta nyt on aika tullut lopetella järjestöelämä ja jäädä eläkkeelle sekä harrastaa vain vähäisessä määrin rata-ammuntaa ja käydä jahdissa.

Käännös ruotsi-suomi: Pia Sovio-Pyhälä

Kurt Berndes. (Rainer Berndesin isä T175).

Kuva: Rainer Berndesin kokoelmat

Metsän poika tahdon olla

Erkki Harala (T279)

Metsällisyys ja metsästys kulkevat usein käsi kädessä. Useimmiten metsäveret heräävät jo lapsena, varsinkin kun on veren perintö ja otolliset olosuhteet. No, minullahan näitä molempia on ollut.

Isäni Alpo Harala oli metsästäjä isolla M:llä, eräkirjailija, ammatiltaan metsänhoitaja. Pikkupoikana, jo alle kouluikäisenä, pääsin kesäisin isäni mukaan hänen virkamatoilleen. Majoituimme sellaisissa Metsähallituksen kämpissä, joissa tai joiden yhteydessä asui emäntä perheineen ja perheessä sopivan ikäinen poika, kaveriksi. Virkakunta asui kämpän nk. terävässä päässä. Näillä reissuilla oli aina oivalliset mahdollisuudet kalastukseen ja vesilintujahtiin. Perheeseemme kuului myös karjalankarhukoira Pokko ja myöhemmin Peku, molemmat noutajavirtuooseja. Pokko voitti aikoinaan samana syksynä Pohjois-Hämeen piirin sekä linnunhaukku- että hirvenhaukkumestaruuden. Peku oli Usvan kennelistä ja kaksoisvalio.

Ilmakivääri oli ensimmäinen aseeni. Sain sen isältäni 8-vuotispäivänäni. Aseenkäsitelyn aakkoset opin viimeistään silloin: lataamaton ase on vaarallisin, varmistin pois päältä vasta, kun päätät ampua jne. Riistana olivat räkättirastaat ja joitakin variksiakin. Isän ohjauksessa sain haulikolla ampua metsälintujakin. Isän kaadolla sain sitten hirvikasteenikin: kun hirvi oli pistetty eli kaulavaltimo avattu, ryyppy verta pienestä puukauhasta. Mahtava tunne!

Erkki harakkasaaliineen isänsä Alpon kanssa. Kuva: Haralan perheen kokoelmat.

15-vuotiaana sain sitten oman Sauer & Sohn-merkkisen 12-kaliberisen haulikon sekä hirvikiväärin, 6,5 kaliberisen "Ruotsin mauseriksi" ja "Carl Gustaviksikin" kutsutun Husqvarnan. Siitä alkoi metsästyksellinen elämäni todenteolla. Pääsin Kangasalan Havisevan metsästysseuraan ja hirviporukkaan. Jahtikausi alkoi elokuussa vesilinnuilla, alkusyksystä metsälinnut ja sitten hirvet.

Ensimmäinen hirvenkaato on tietenkin ikimuistoinen. Kangasalla Risujärven aukos-
sa ammuin 3-vuotiasta sonnia täyteen juoksuun. Sydämeni löi tietenkin kahtasataa: Osuiko? Rytinä? Kaatui? Hirvi löytyy sydänlaakin saaneena parin sadan metrin päästä. Huh, mikä helpotus! Kohta tulevat jahtiveljet paikalle. Onnitteluja, kaatoryypyt ja kuusenhavu hattuun. Kyllä elämä voi olla ihanaa!

Toinen ikimuistoinen kaato tapahtui touko-

kuussa 1973 Koilliskairassa Vongoivan ku-
russa. Karhun kevätppynti alkoi silloin 20. toukokuuta. Isäni Alpon ja jahtiveljemme Engelbergin Joukon kanssa olimme kahlanneet soselumuissa ja päässeet vihdoinkin Peskiselkään. Yöksi löysimme hyvän hongan, josta syntyi oivalliset rakotulet. Yö oli kirkas. Havuilla maatessa katselin tähti-
taivasta rakovalkean liekkien lämmössä ja annoin ajatusteni muuttua ansaituksi uneksi. Tämä oli sitä oikeaa eräelämää.

Parin päivän päästä olemme päässeet päämääräämme Tyyrojan kämpälle ja jättäneet liiat tavarat sinne. Sitten karhumaihin. Tutkimme Vongoiva-tunturin tyvimaita. Tunturi kohoaa mahtavana edessämme. Sitten alkaa tapahtua. Ote isäni kirjasta "Hirvihaukkuja ja karhunajoja": "On juuri noustu pataman takapartaalle, mistä kuru jatkuu länteen. Karhu se on, selin meihin, matkaa satakunta metriä. - Mutta antaa sen kääntää kylkensä. Ammuin siihen laukauksen. Siitä paikasta karhu laukkomaan kohti. Kai se erehtyi laukauksen suunnasta. Sitä ammuttiin kaikissa miehin useita kertoja. Viimein se pysähtyi vähäisen koi-
vupensa juurelle, sai taas laukauksen, otti muutaman hypyn ja retkahti hangelle hengettömänä. Mahtava on hänen matkansa pää Vongoivan jyrkän hampaan alla tunturikurussa."

Harri Arnkil, Jouko Engelberg ja Erkki Harala Jäppilässä. Kuva: Erkki Haralan kokoelmat.

1980-luvun alussa isä-Alpo houkutteli minut hirvijahtiin Jäppilään, Pieksämäen ja Varkauden väliselle alueelle, missä oli Metsähallituksen vanha kämpä savusau-

noineen. Hyvä hirvikanta n. 2600 hehtaarin alueella soineen ja vuorineen sekä hyvät koirat (2 karjalankarhukoira) takasivat onnistuneet kaadot ja unohtumattomia elämyksiä. Pääsin porukkaan. Seura oli Rokkavuoren Erä. Siellä kävin joka syksy lukuisissa jahdeissa 30 vuoden ajan, viimeiset 5 vuotta jahtipäällikkönä.

Karhukoiranarttuni, oman Pinkani saatoin haudan lepoon kesällä 2011. Se oli sydäntäsärkevä, surullinen päivä. Se oli myös erään aikakauden loppu. Enää en ole ottanut koiraa, koska matkustelemme puolisoni kanssa varsin paljon. Samasta syystä jäin pois edellä mainitusta Jäppilän hirviporukasta. Ja onhan se niinkin, etten minä vaimoani viitsi joka viikonloppu yksin jättää.

Erkki ja Pinka. Kuva: Riitta Harala

Olen toki edelleen hirvimies, jäsenenä Hatin Erässä Längelmäellä, ollut jo yli 20 vuotta. Meitä on 25 miestä Tampereelta, Hämeenlinnasta, pääkaupunkiseudulta ja Längelmäeltä. Tyypillisesti keski-ikältään yli 60-vuotiaita veikkoja eli useimmilla työelämä ei enää haittaa metsästystä. Hirvi jahti on joka viikonloppu, kunnes hirvet on kaadettu. Jokainen osallistuu ennalta ilmoittamansa prosentin mukaan. Hirven metsästysaika on lokakuun puolivälistä joulukuun loppuun. Viime vuosina kaatolupamme on ollut keskimäärin 6 isoa ja 6 vasaa. Hirvet on meillä kaadettu yleensä marraskuun loppuun mennessä.

Lauantai-illat sujuvat kämpällä rattoisasti. Tuvan pitkä pöytä saa valkoisen liinan ja asiaankuuluvan kattauksen snapsilaseja tietenkään unohtamatta. Kokkivastuussa olevat valmistavat illallisen. Kun kaikki istuvat pöydässä, pääkokki esittelee illan menun ja viinivastaava kertoo illan viinistä. Elämme herroiksi, metsällisessä hengessä ja laulamme: "hauku, hauku koirilleni, pauku, pauku hirvilleni, nauku, nauku jahtimailleni, nauku, nauku veljilleni".

Hirviporukka kaadon jälkeen tulilla. Kuva: Erkki Haralan kokoelmat

Tätä juttua kirjoittaessani on marraskuun 6. päivä 2019. Jahtikausi on sujunut hyvin. Neljän jahtiviikonlopun jälkeen kaikki kuusi vasaa on ammuttu ja kuudesta isosta neljä on nurin. Metsästyksessä on noudatettu riistanhoitoyhdistyksen suositusta, minkä mukaan naaraita tulee ampua enemmän. Hirvikantaa pyritään vähentämään hirvien taimistoille aiheuttamien mittavien vahinkojen takia, ja tietyillä alueilla liikenteelle aiheutuvat vahingot ja vaarat vaativat kannan selvää vähentämistä. Eettisistä syistä ei ole sallittua ampua emää, jolla on vasa. Tämä tarkoittaa sitä, että jos ampuu ensin vasan, voi sen jälkeen ampua emän. Täytyy kuitenkin aina ottaa huomioon, että hirvellä on usein kaksosvasat, joskus harvoin kolmoset. Kolmosia en ole koskaan nähnyt paitsi kaatamani hirven kohdussa. Tästä olen kertonut Hatin Erän historiikissa: emä ja kolmosvasat. "Jahtipäällikköme Alalammin Eki määräsi minut

tornipassiin maittemme itärajalle Hatinsuon taakse. Torni oli vasta pystytetty ja siitä oli erinomainen näkymä ympäristöön yli nuoren taimikon. Lamminkankaalta alkoi kuulua koiran hirvenhaukku. Se läheni ajoittain katkeillen kunnes taukosi. Hirvi oli siis liikkeellä. Haukku alkoi uudelleen paljon lähempänä, suunta edelleen minua kohti. Sitten hiljeni taas, kunnes näkyviin tuli vastapäisellä mäellä iso naarashirvi reipasta ravia koira perässään. Hirvi tuli vauhdilla alas ja lähti ohittamaan tornia nuoren haavikon reunaa noin 50 metrin etäisyydellä. Sain siihen hyvän osuman. Eläin teki 90 asteen käännöksen ja sai vielä toisen osuman, toiseen lapaansa. Turha laukaus, hirvi putosi alle sadan metrin päähän. Lehmä oli 190-kiloinen. Kohdusta löytyi kolme sikiötä, joista voi selvästi erottaa raajat, pään ja silmät. Otin ne varovasti talteen ja panin ne isosuiheen pirtupulloon, joka sattui olemaan kämpällä kätköissäni. Tarkoitukseni oli lahjoittaa ne tyttäreni koululle, Arkadian yhteislyseolle. Mutta niinhän se unohtui. Siellä ne vasat ovat vieläkin, pirtussa.”

Valtaosan hirvistäni ja isäni osalta kaikki kaadot on ammuttu karjalankarhukoirilta. Se on erinomainen metsästyskoira hirvi- ja karhujahtiin, oppivainen, hyväluonteinen, urhea isäntänsä koira. Pitää hyvin yhteyttä isäntäänsä ja ui tarvittaessa pitempiäkin matkoja riistan perässä. Metsästys ja koirat kuuluvat erottamattomasti yhteen. Koiran kanssa metsästäminen on mielestäni jalointa metsästäystä, sen ikiaikainen muoto. Koira on metsämiehen paras ystävä.

Kunnioitettu isäni Alpo suoritti viimeisen kerran hirvenammuntakokeen syksyllä 2007 94-vuotiaana. Aseensa hän ripusti lopullisesti naulaan 97-vuotiaana. Ase on 9,3 kaliberin Mauser. Käytän sitä pääsääntöisesti hirvijahdeissa. Hitaampi ja raskas luoti kulkee kimpoilematta läpi risukoitten maaliinsa. Alpolta jäi myös muita aseita, jotka siirrettiin nimiini jo aikoinaan. Yksi niistä on 9 millinen sotilaspistooli, hä-

nen suojeluskunta-aseensa, kuuluisa ”ukkomauseari”, jolla hän sodan aikana ampui hirvenkin komppiansa iloksi. Jälkeensä isä jätti henkisen perinnön, mistä olen hänelle kiitollinen päivieni loppuun saakka.

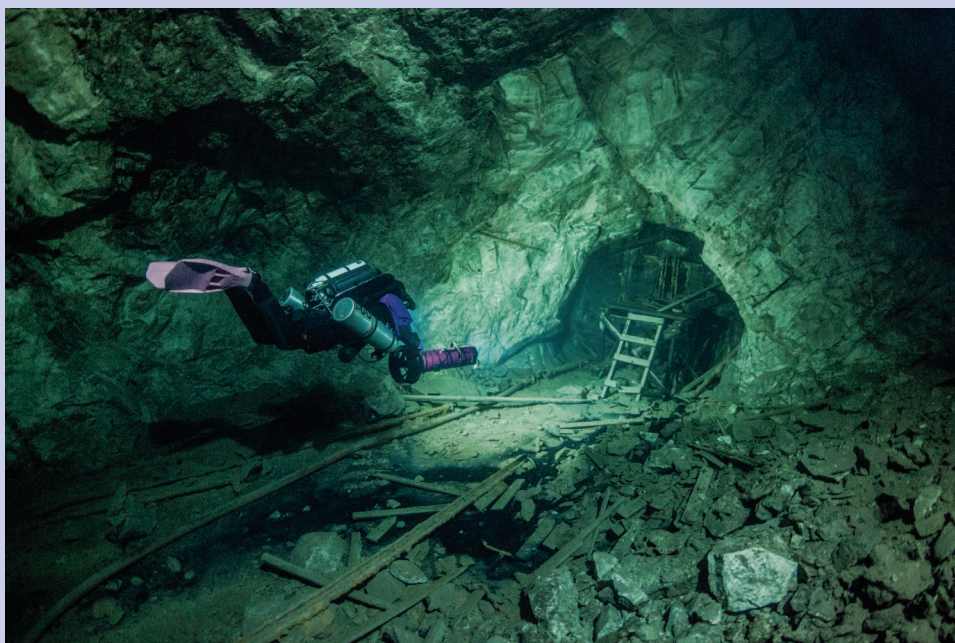
Elämää suurempi harrastukseni - luolasukeltaminen

Laura Tuominen (T328)

Vedessä oleminen on aina ollut minulle helppoa ja miellyttävää. Vuonna 1995 oli ikää kertynyt riittävästi, jotta pääsin laitesukelluksen peruskurssille. Kokemus oli sen verran mahtava, että orastava kilparatsastajan ura jäi välittömästi taka-alalle. Edes lokakuun kylmät ilmat ja hyinen vesi eivät tappaneet alkuinnostusta. Harrastus jatkui seuraavina vuosina hauskoina sukellusreissuilla ja taitojani kehitin uusilla sukelluskursseilla. Eipä aikaakaan kun ajauduin tekniikkasukeltamisen ihmeelliseen maailmaan.

ihmiskehossa ympäristön paineen muuttuessa) ja sukeltajantaudin välttämiseksi.

Uudet ja haastavat sukellusympäristöt, kuten luolat, vaativat myös valmentautumista. Kursseilla opin navigoimaan erilaisissa ympäristöissä turvallisesti. Suuri osa kursien sisällöstä käsittelee ikävien yllätysten ehkäisyä ja ongelmien ratkaisua. Esimerkkinä mainittakoon sukellusvalo: päävalon lisäksi mukana on kaksi varavaloa. Siltä varalta, että kaikki kolme lamppua sattuisi-

Suomalaista kirkkautta parhaimmillaan Pieksämäen lähellä sijaitsevassa Montolan kalkkikaivoksessa. Kuvassa esiintyy 45m:n syvyydellä sijaitseva pumppaamo.

Tie tekniikkasukeltajaksi on ollut pitkä (ja kallis...). Kokemuksen ja taitojen karttues-
sa sukellukset muuttuivat entistä syvem-
miksi ja sukelluspaikat haastavammiksi.
Pelkkä syvyyden lisääminen vaati lisäkou-
lutusta usean kurssin verran. Oppia tarvit-
tiin muun muassa erilaisten sukellus-
kaasujen käytössä, dekompressio-
teoriassa (eli miten kaasut käyttäytyvät

vat sammumaan ja vieläpä kaikilta muka-
na olevilta sukeltajilta, harjoittelimme
sokkona etenemistä ja luolasta ulospää-
syä täydellisessä pimeydessä.

Nopeasti laskettuna olen käynyt ainakin
parillakymmenellä sukelluskurssilla vuo-
sien varrella. Kouluttautumisen ja säännöl-
lisen harjoittelun ansiosta voin sukeltaa

turvallisesti ja rennosti.

Tietojen ja taitojen kartuttamisen lisäksi olen päivittänyt sukellusvarusteitani vastaamaan sukellusten vaatimuksia. Ensin yksi selkäpullo vaihtui tuplasäiliöihin. Tämän kaltainen varusteiden kahdentaminen on tekniikkasukelluksen perusperiaate. Mukana on aina varasuunnitelma ja -varusteet siltä varalta, että jokin pettää. Omien varalaitteiden lisäksi turvana ovat vielä kaverinkin varalaitteet.

Syvät sukellukset lisäävät hengityskaasun tarvetta, mikä puolestaan kasvattaa tarvittavien sukellussäiliöiden määrää. Lisäksi syville sukelluksille tarvitaan kaasuseoksia, joista kukin on optimoitu tietylle syvyyksalueelle. Seokset sisältävät happea, heliumia ja typpeä. Typpi ja happi muuttuvat narkoottisiksi, kun osapaine kasvaa. Siksi kaasuseoksiin lisätään heliumia ja hapen osuutta vähennetään syvyyden kasvaessa, jotta seos ei muutu myrkylliseksi.

Kaasujen optimoinnista johtuen mukaan sukellukselle voi selässä olevien tuplapullojen lisäksi lähteä useampikin lisäsäiliö.

Pitkillä ja syvillä sukelluksilla kallista hengityskaasua tuli puhallettua taivaan tuuliin valtavia määriä. Siksi seuraava looginen päivitys sukellusvarusteisiini oli suljetun kierron sukelluslaite eli rebreather, tuttavallisemmin rebe. Tekniikkasukelluksen periaatteiden mukaisesti mukana on aina varajärjestelmä. Rebeä voi ajaa manuaalisesti puolisoljettuna (osa kaasusta poistuu laitteesta) tai siirtyä kokonaan avoimeen kiertoon, eli mukana kuljetettaviin varakaasusäiliöihin. Mukanani on perushelpolla sukelluksella rebe ja 4 varakaasusäiliötä. Jotta tällaisen tavaramäärän kanssa pääsee mukavasti ja sujuvasti liikumaan, on oltava skootteri. Se on propellilla varustettu tuubi, joka kytketään kiinni sukeltajaan. Sen avulla etenemme sujuvasti ja nopeasti ilman liiallista lihastyötä.

Piknikillä Norjassa Plura-nimisen luolan isossa ilmataskussa. Samassa paikassa pidettiin elokuussa hääseremonia. Paikalle pääsee ainoastaan sukeltamalla.

Sukellusvarusteet sovitetaan olosuhteiden mukaan. Ranskassa sijaitsevassa Marchepied-luolassa on sisäänmenoaukko sen verran matala, ettei siitä mahdu sisään rebreatherin kanssa. Ratkaisuna on ottaa pullo, jotka sijoitetaan sukeltajan sivuille (tottakai kaksin kappalein).

Mikäli sukellamme pitkälle luolastoon, tarvitaan vara-skootteri tahi kaksi. Varustelu-kierre on loputon...

Mikä sitten saa minut menemään veden täyttämiin luoliin tai ylipäänsä sukeltamaan?

Sukeltaminen on valtavan hyvä stressinpoistaja. Työssäni anestesia- ja tehohoitolääkärinä joudun päivittäin henkisesti kuormittaviin ja stressaaviin tilanteisiin, joten harrastusten on oltava hyvää vastapainoa työelämälle. Sukelluksen aikana ei työasiat mielessä pyöri. Sukelluksella ja sen jälkeen olo on suorastaan euforinen. Myös sukelluskamojen säätäminen ja huoltaminen käy stressilelusta.

Luoliin sukellan, koska märkä kivi on valtavan kaunista. Se tunne, kun leijut painottomasti massiivisessa kristallinkirkkaan veden täyttämässä kanjonissa, on sanoin kuvaamattoman hieno. Lisäksi sukellan paljon kaivoksissa, joista löytyy louhinnan aikaisia tavaroita ja rakennelmia sekä vaihtelevia maisemia - valtavia louhintasaleja ja pieniä, kiemurtelevia tunneleita.

Suomessa kirkasta vettä on lähinnä van-

hoissa kaivoksissa. Järvissä ja meressä näkyvyys tuppaa olemaan rajoittunutta. Meillä ei vedenalaisia luonnonluolia ole, maailmalta niitä sen sijaan löytyy paljon ja hyvin erilaisia. Jukataniin niemimaa Meksikossa on luolasukeltajan paratiisi. Se on täynnä sokkelomaisia jääkauden aikana muodostuneita tippukiviluolastoja. Ranskassa taas on vuorilta peräisin olevan sulamisveden koverttamia ja Meksikoa suoraviivaisempia ja tunnelimaisempia luolia.

Suomea lähimmät luonnonluolat ovat Ruotsissa ja Norjassa. Kaikkien näiden lisäksi olen vierailut muun muassa Kroatian, Unkarin, Sisilian, Venäjän, Sveitsin ja Espanjan luolissa.

Luolasukeltaminen päästää minussa pienen tutkimusmatkailijan valloilleen. Uusien käytävien löytäminen ensimmäisenä maailmassa on hieno tunne. Pääsy kaikkiin kohteisiin ei ole yksinkertaista. Esimerkiksi kesällä 2017 tutkimme Veggfjellan-nimistä luolastoa Norjassa. Ensin tarvitsimme venekyydin vuoren kupeeseen, sillä maata pitkin matka olisi kestänyt päiviä. Seuraavaksi piti kantaa sukellus- ja luolailutavarat lähes pystysuoraa rinnettä ylös. Tähän käytimme päivän verran aikaa. Sen jälkeen pystytimme leirin ja kannoimme jälleen tavaroita, tällä kertaa luolan sisällä veden ääreen. Sukelsimme noin 10 minuuttia ja kannoimme tavaroita edelleen vaihtelevassa luolaympäristössä veden virratessa jaloissa tai koskina ja putouksina vieressä.

Sukeltaminen ei siis ole itseisarvo. Tärkeintä on seikkailu ja uusien asioiden kokeminen.

Nöyrimmät kiitokseni **Antti Apuselle, Lauri Marjamäelle, Sami Paakkariselle ja Janne Suhoselle** valokuvista ja henkisesti tuesta tätä juttua kirjoittaessa sekä mahtavista seikkailuista, joita olemme yhdessä kokeneet.

Irti arjesta – vuosi asuntoautolla Euroopassa

Salla Heron (T324), kuvat omasta arkistosta.

30/06/2016, Dublin

'Iloinen ja jännittynyt'– näin tyttäreni Emilia kuvaili oloaan tänä iltana, juuri ennen kuin nukahti asuntoauton yläpedille veljensä viereen. Sama tunne on meillä vanhemmillä. Olemme asettuneet yöksi asuntoautoon, joka on vielä tämän yön parkissa talomme ulkopuolella Dublinissa. Huomenna alkaa perheemme tähänastisen elämän suurin seikkailu.

Puoli vuotta sitten, kun kerroimme ystäville ja perheillemme suunnitelmastamme laittaa talo vuokralle ja viettää vuosi matkustaen ympäri Eurooppaa asuntoautolla, suurin osa heistä kommentoi: 'Olettepa te rohkeita'. 'Tai hulluja!' me usein vastasimme nauraen. Vuosi kolmen lapsen kanssa asuntoautossa ei kaikkien mielestä kuulosta hyvältä ajatukselta, varsinkaan kun meillä ei ole aikaisempaa kokemusta asuntoautoilusta. Luotan kuitenkin siihen, että viidentoista avioliittovuoden jälkeen tunnemme toisemme ja lapsemme tarpeeksi hyvin, niin että tiedämme matkailun ja pienessä tilassa asumisen sopivan meille. Aika sen näyttää!

Suunnitelma alkoi muotoutua puolitoista vuotta sitten, kun Paddyn kanssa ravintolaillallisella kysyimme toisiltamme: Jos raha ei olisi esteenä, mitä haluaisimme tehdä juuri nyt? Puhuimme täydellisestä maiseman vaihdoksesta, vapaudesta ja siitä, miten hienoa olisi viettää paljon aikaa lasten kanssa. Vuoden matka asuntoautossa tuntui sisältävän kaiken sen. Vasta kotiin kävellessä uskalsimme sanoa ääneen, että ehkä tämä unelma on mahdollista toteuttaa. Työelämässä olimme kumpikin sellaisessa kohdassa, että tarvitsimme taukoa ja tilaa ennen suuntaamista kohti uusia haasteita. Olin itse jäänyt työelämästä kotiin, ja nuorin kolmesta lapses-

tamme oli vasta puolivuotias. Koska Paddy oli kokopäivätyössä, meidän täytyi keksiä tapoja ansaita rahaa matkaamme varten samalla kun olin kotona lasten kanssa.

Seuraavan puolentoista vuoden ajan työskentelin perhepäivähoitajana ja vuokrasimme ylimääräisen huoneemme englannin kielen opiskelijoille. Vuodessa säästimme tarpeeksi rahaa asuntoauton ostoa varten. Nimeksi autolle tuli 'Vera' Paddyn äidin muistoksi. Seuraavan puolen vuoden aikana säästimme summan, joka lisättynä vuokratuloihin riittäisi vuoden käyttörahaksi. Nyt talomme on tyhjennetty vuokralaisia varten, jotka muuttavat sinne huomenna. Olen kiitollinen että olemme päässeet näin pitkälle – nyt saa seikkailu alkaa!

Automme on kolmas vasemmalta

06/07/2016, Carentan, Pohjois-Ranska

Nyt alan ymmärtää ne monet kommentit rohkeudesta. Seikkailumme alkoi mukavalla lauttamatkalla Irlannin Rosslaresta Cherbourgiin Ranskaan. Olimme kuitenkin päässeet vain noin 100 kilometriä Cherbourgista eteenpäin, kun moottorista kuului yhtäkkiä kummallinen ääni ja vauhti hidastui. Paddy ohjasi moottoritien varteen

eikä saanut autoa enää käyntiin. Kaivoimme esiin ranskan kielen sanakirjan ja monen puhelun ja pitkän odotuksen jälkeen meidät tultiin pelastamaan lava-autolla. Nyt olemme autokorjaamon pihalla Carentan-nimisessä pikkukaupungissa, ja monen tunnin hermostuttavan odotuksen jälkeen saimme juuri tietää, että polttoainepumppu on hajonnut ja uusi osa pitää tilata Saksasta asti. Onni onnettomuudessa on se, että ystävällinen autokorjaamon omistaja antaa meille auton käyttöön siksi ajaksi kun asuntoautoa korjataan. Olemme nyt varanneet mökin leirintäalueelta Normandiasta. Yllättävä aloitus matkalle!

Sveitsin Alpeilla. Tästä ravintolasta on hienot näkymät!

01/08/2016, Disneyland, Pariisi

Kaksi aurinkoista viikkoa vierähti Normandiassa meren rannalla ennen kuin saimme tiedon että asuntoauto on taas kunnossa. Haimme sen Carentanista ja vietettyämme muutaman päivän kuuluisalla Utah'in rannalla ajoimme suoraan Disneylandiin Pariisin lähelle. Kolme päivää täällä ovat olleet ikimuistoiset - en osaa sanoa kenellä on ollut hauskenpää, lapsilla vai vanhemmilla!

24/08/2016, Cascades du Sautadet, Etela-Ranska

Sää on nyt niin kuuma ettemme leiriydy

minnekään missä ei ole uima-allasta, jokea, järveä tai merta lähellä. Lämpötila asuntoauton sisällä on päivisin melkein sama kuin ulkona, usein kolmenkymmenen asteen yläpuolella, joten vilvoittelu vedessä on elinehto. Kuumien aikojen päivästä on ruoan laittaminen asuntoautossa, koska kaasuhella kohottaa lämpötilaa entisestään! Olemme leiriytyneet todella kauniiseen paikkaan. Asuntoautopaikat ovat varjoisassa metsässä joen vieressä, vesi on puhdasta ja kirkasta, ja jokeen on muodostunut kivistä reitti, jota pitkin voi kellua virran mukana monta sataa metriä. Kumiveneemme on kovassa käytössä. Kuusivuotias Conor on oppinut uimaan, ei siksi että olisimme opettaneet häntä, vaan koska vietämme suurimman osan ajastamme vedessä.

20/09/2016, Pineda de Mar, Catalonia, Espanja

Vietämme syntymäpäivääni mukavalla leirintäalueella meren rannalla. On vieläkin tarpeeksi lämmintä uida joka päivä. Kohokohdat reitillämme tänne Etelä-Ranskasta olivat Carcassonnen linnoitus, vuoristoinen Andorra ja Barcelona.

Asuntoauto-koulu on nyt ollut käynnissä melkein kuukauden, ja se tuo tervetullutta rytmiä päiviimme. Aamuisin Paddy vie Joshuan ulos muutamaksi tunniksi, jotta voin tehdä kouluhommat Emilian ja Conorin kanssa. Se ei aina ole helppoa. Nyt kun asuntoauto-koulun uutuus on haihtunut, on haastavaa motivoida lapset kirjojen ääreen kun aurinko paistaa ulkona ja on aina uusia paikkoja tutkittavaksi. Siksi olemmekin alkaneet tehdä koulutehtävät ajon aikana niinä päivinä kun siirrymme paikasta toiseen. Se onnistuu, koska minun ja lasten istumapaikat turvavöineen ovat pöydän ympärillä. Olen iloisesti yllätynyt siitä, kuinka paljon saa aikaan puoleksatoista tunnissa kun voi keskittyä opettamaan vain kahta lasta! Conor opettelee lukemaan, ja kirjoitan hänelle kerto-

muksia paikoista joissa olemme käyneet. Hän lukee niitä mielellään, varsinkin jos hahmoina kertomuksissa on kuuluisia jalakapalloilijoita! Nautin itse iirin kielen opiskelusta Emilian kanssa. Onneksi iirin kielen kirja sisältää CD:n, jota kuunteleminen ahkerasti asuntoauton etupenkillä.

Olen päättänyt olla stressaamatta koulunkäynnistä. Lasten opettajien mukaan pääasia on se, että pysymme mukana matematiikassa ja iirin kielessä ja luemme paljon kirjoja. Lapset oppivat paljon historiaa, maantietoa, biologiaa ja paljon muutaikin tutkimalla jatkuvasti vaihtuvaa ympäristöä. Olemme myös oppineet että kolmen lapsen kanssa muutaman tunnin ajomatka on riittävä niinä päivinä kun siirymme eteenpäin. Onneksi meillä ei ole kiire mihinkään!

18/10/2016 Vilassar De Mar, Espanja

Kuukausien lämmön ja kuivuuden jälkeen koimme eri puolen Espanjasta kolme päivää sitten. Tapasimme ystävämme, joka asuu lähistöllä ja ajoimme alikulkusillan läpi rannalle, jolle oli parkkeerattu monta autoa. Jätimme asuntoauton parkkiin ja menimme ravintolaan lounaalle ystävämme kanssa. Kun olimme lähdössä ravintolasta, alkoi sataa rankasti. Päätimme että minä odotan ravintolassa poikien kanssa ja Paddy, Emilia ja ystävämme menevät hakemaan asuntoauton rannalta. Odotin ravintolassa pitkään sateen yltiessä. Meillä oli vain yksi kännykkä, joten en voinut soittaa ja kysyä miksi heillä kesti niin pitkään. Ravintola suljettiin, ja lähdin kävelemään takaisin rannalle poikien kanssa. Sade oli yltynyt ukkosmyrskyksi, ja kun pääsin rannalle huomasin, että minun ja asuntoauton välissä oli nyt voimakas virta, joka syöksyi alikulkusillan läpi mereen. Ymmärsin miksi asuntoauto oli vieläkin rannalla: ainoa tie pois oli alikulkusilta, joka oli nyt täynnä vettä. Paddy viittoili minulle virran toiselta puolelta ja ymmärsin, että meidän täytyi etsiä toinen tie rannalle. Löysimme toisemme vihdoin. Paddy oli

löytänyt toisen alikulkusillan jonka läpi pääsi kahlaamalla. Kannoimme pojat vyötärön korkuisen mutaveden läpi asuntoautolle. Minä ja pojat olimme kylmissämme ja väsyneitä, mutta onneksi muuten kunossa. Muiden autojen omistajat olivat ajaneet autonsa pois rannalta heti sateen alkaessa, koska paikallisina tiesivät että alikulkusilta täyttyy usein vedellä. Meidän automme oli nyt ainoana jumissa rannalla. Huomasimme helpotukseemme, että tulvavettä ei tullut asuntoauton lähelle, ja vietimme mukavan illan ystävämme kanssa. Seuraavana päivänä kuulumme, että ranta oli ollut yksi turvallisimmista paikoista parkkeerata koko kaupungissa, koska vuorilta syöksyvä vesi oli muuttanut tiet joiksi vieden autoja mennessään! Yksi kuolemantapauskin oli sattunut, kun auto oli syöksynyt mereen alikulkusillan läpi. Vietimme kolme päivää rannalla ennen kuin palokunta sai pumpattua veden pois alikulkusillan alta. Onneksi pääsimme jaloille toista kautta paikalliseen Lidl-kauppaan ostamaan ruokaa! Tästä lähtien seuraamme säätiedotuksia tarkemmin.

22/11/2016 Sagres, Portugali

Viime viikot olemme nauttineet kauniista Portugalista, joka on asuntoautoilijan pa-

Joulu Espanjassa

ratiisi, varsinkin tähän aikaan vuodesta: paljon ilmaisia pysähdyspaikkoja luonnonkauniissa ympäristössä, hiljaista ja rauhal-

lista. Reittimme tänne Vilassar De Marista kulki Pohjois-Espanjaan San Sebastianiin, jossa viihdyimme kokonaisen viikon ja nautimme Espanjan parhaasta Tapas- ruoasta. Juhlimme Halloween-ilttaa Bilbaossa leikkimällä perinteisiä Halloween- leikkejä.

Sitten alkoi viikon kestävä sade matkatesamme Portugalia kohti. Se viikko koetteli kaikkien kärsivällisyyttä ja hermoja – asuntoautossa asuminen kolmen lapsen kanssa käy nopeasti tuskastuttavaksi jatkuvassa rankkasateessa. Olin miettinyt monta kertaa oliko kaikkien legojemme matkalle mukaan ottaminen tarpeellista, mutta sen sadeviikon aikana ne olivat todellinen hengenpelastus. Aurinko näyttäytyi taas kun saavuimme Portugaliin. Täällä 'Maailman lopussa', olemme tutkineet purjehdus- ja navigaatiokoulua jossa Columbus, Da Gama ja monet muut tutkimus-

Alhambrassa

matkailijat oppivat taitonsa. Kun katsoo aavalle merelle näiltä kallioilta, ei voi muuta kuin ihailla heidän rohkeuttaan suunnata tuntemattomaan.

16/03/2017 Montopoli, Italia

Olemme juuri viettäneet kaksi ja puoli kuukautta ystävämme loma-asunnossa Nerjassa, Malagan lähellä. Juhlimme siellä Joulua ja Uutta Vuotta espanjalais-suomalais-irlantilaiseen tapaan ja perhettä ja ystäviä vieraili luonamme. Matkustelimme

Nerjan ja Malagan lähistöllä - Alhambran linnoitus oli todella vaikuttava ja kävimmekin siellä kaksi kertaa.

Helmikuun puolessa välissä jatkoimme matkaa Italiaa kohti. Pysähdyimme Monacoon ihmettelemään kalliita autoja ja jahteja ja tapasimme jopa paikallisen poliisin, joka oli selvästi sitä mieltä, että 20-vuotias asuntoautomme ei kuulunut joukkoon. Olimme pysähtyneet pariiksi minuutiksi tien varteen, emmekä tienneet että olimme ihan lähellä kuuluisaa Monte Carlon kasinoa. Poliisi valkoisissa hansikaissaan oli heti ikkunan takana ja halusi tietää monenlaisia asioita, muun muassa ammattimme ja uskontokuntamme. Heti kun hän kuuli että olimme matkalla Italiaan, hän kehotti ajamaan suoraan sinne pysähtymättä enää matkalla! Löysimme tämän mukavan leirintä-alueen Montopolistä ja juhlimme täällä Conorin syntymäpäivää syömällä paikallista pizzaa. Huomenna on Irlannin kansallispäivä, St.-Patrick's Day, ja suunnitelmissa on maailman pienin paraati asuntoauton ympäri.

06/05/2017, Gardajärvi, Italia

Asuntoautoilu Italiassa on ollut yhtä seikkailua! Kaksi kuukautta täällä on tuntunut sukellukselta historiaan. Paljon kauniita rakennuksia ja kaunista luontoa, ystävällisiä ihmisiä ja herkullista ruokaa. Yksi kohokohdista oli kun tutustuimme paikalliseen perheeseen asuntoauto-parkissa, ja he kutsuivat meidät luokseen syömään perinteistä italialaista ruokaa. Vesuviukselle kiipeäminen ja Venetsiassa ja Roomassa seikkailu olivat myös unohdettomia kokemuksia. Tänään ajoimme Gardajärvelle suunnittelematta mitään etukäteen ja löysimme parkkipaikan ihan järven rannalta. Etuikkunastamme on hienompi näkymä järvelle kuin monesta hotellihuoneesta. Asuntoautoilua parhaimmillaan! Pahimmillaan Italiassa matkailu on sisältänyt teitä täynnä syviä kuoppia ja kraatereita ja moottoritien, joka oli tukittu betonivalleilla keskellä maaseutua pakot-

taen meidät mutkaisille vuoristoteille etsimään yöpymispaikkaa. En koskaan unohda sitä kun ajoimme keskiaikaisen kylän läpi ja tie kapeni kapenemistaan kunnes jäimme kiinni kahden kivimuurin väliin. Siitä oli pitkä matka peruuttaa takaisin leveämmälle tielle! Paddy on saanut monta kertaa silmämitalla arvioida mahdummeko taas yhden keskiaikaisen kivisillan ali, kun mittoja ei näy missään. Silti, kun lähdemme täältä eteenpäin, kaksi kuukautta tuntuu liian lyhyeltä ajalta viettää Italiassa. Täällä olisi nähtävää moneksi vuodeksi!

20/06/2017 Uumaja, Ruotsi

Olemme ajaneet Ruotsin läpi ennätysvauhtia - matkan tässä vaiheessa haluamme jo päästä perille. Määränpäinä on Vaasa, jonne asetumme vuodeksi viettämään aikaa perheeni kanssa ennen kuin palaamme Irlantiin. Matkan lopun lähes työssä mietin kulunutta vuotta. Toiko matka mukanaan sen mitä toivoimme? Maisemat ovat vaihtuneet kiitettävästi koko vuoden ajan, ja etäisyys tutusta ja turvallisesta on selkeyttänyt ajatukset ja auttanut suunnittelemaan tulevaisuutta. Toivoimme paljon yhteistä aikaa perheenä, ja olemme saaneet viettää vuoden verran kiireettömiä aamuja, päiviä ja iltoja yhdessä. Olemme kaikki yhtä mieltä siitä, että tämä matka kannatti tehdä jo ihan senkin takia. Perheemme on vieläkin läheisempi kuin ennen matkaa, ja identiteettimme on selvempi: tiedämme mikä on meille tärkeää. Paddyille ja minulle vapaus päättää aamukahvin ääressä minne suuntaamme minäkin päivänä on ollut yksi elämämme parhaista kokemuksista.

Matkaan on tietenkin liittynyt myös omanlaisiaan stressin aiheita. Muistan elävästi sen illan kun navigaattori ei toiminut, ajoimme eksyksissä Italian kukkuloilla, vessa-laatikko oli täynnä ja läikkyi yli ja lapset riitelivät nälkäisinä ja väsyneinä. Viiden ihmisen pyykin peseminen ja kuivaaminen ilman omaa pesukonetta oli haastavaa. Ripustimmekin pyykkiä kuivu-

maan kaikenlaisiin paikkoihin, mukaan lukien iso mainoskyltti tien vieressä. Eniten ikävöimme kuitenkin perhettä ja ystäviä ja yhteisöön kuulumista. Muuten olisimme voineet jatkaa asuntoauto-elämää paljon pitempäänkin.

20/11/2019 Ballincollig, Cork, Irlanti

Minulta kysytään usein mikä mielestäni oli Euroopan-vuotemme tärkeintä antia lapsillemme. Emilia, nyt yksitoistavuotias, sanoo että hänen itseluottamuksensa kasvoi ja hänestä tuli rohkeampi, koska hän näki niin monia eri paikkoja ja tutustui monenlaisiin ihmisiin eri maista. Sekä Emilian että Conorin opettajat sanovat että tuleepa mikä tahansa aihe esiin luokassa, niin lapsillamme on joku kokemus siihen liittyen ja että he rikastuttavat keskusteluja kertomuksillaan eri maista. Vaikka matkasta onkin monenlaista hyötyä, olen samaa mieltä kuin Amelia Earhart, joka sanoi: 'Adventure is worthwhile in itself' ('Seikkailu on itsessään arvokasta').

Reittimme. 15 maata, 360 yötä (117 asuntoauto-parkeissa, 112 leirintäalueilla, 119 loma-asunnoissa, 9 luonnon keskellä, 2 ystävien talon ulkopuolella, 1 autolautalla)

Minun suomalaisuuteni

Lucas Sovio (T283), Kalle Cederblad (297) ja Vilmar Cederblad (T298)
Kuvat: Lucas Sovion ja Kalle ja Vilmar Cederbladin arkistot

Sovio-Soveliussuvun edustajia on kautta vuosikymmenten asettunut asumaan pysyvästi tai määräajaksi Suomen ulkopuolelle. Tälläkin hetkellä ulkomailla asuu runsaasti sukulaisia, jotka pitävät aktiivisesti yhteyttä Suomen sukulaisiin. Pyysimme muutamaa heistä kertomaan suhteestaan Suomeen ja suomalaisuuteen.

Lucas Sovio (T283)

Synnyin pienessä kaupungissa Brittiläisessä Kolumbiassa, jossa opin rakastamaan ulkoilua sekä vuorten ja metsien hiljaisuutta ja yksinäisyyttä. Isäni Olli Sovio kasvatti veljeni, sisareni ja minut nauttimaan pitkestä murtomaahiihtoretkestä, puulämmitteisestä saunasta ja kierittelystä lumessa löylyjen jälkeen. Uskon, että vaikka emme osaa puhua suomea, olemme perineet perheemme suomalaisissa juurissa hiljaisen, stoalaisen ujuden.

Lucas, Tatjana ja Lorelei Sovio.

Lukion jälkeen opiskellessani yliopistossa Vancouverissa palvelin monta vuotta Merivoimissa. Ajatukseni oli seurata ukkini Matti Sovion merellisiä jalanjälkiä. Minulla oli nostalginen visio hänestä purjehtimassa Raahesta maailman merille. Minulla oli palava halu kokea seikkailuja avomerillä hänen laillaan.

Koska Brittiläisen Kolumbian yliopisto ei

tarjonnut mahdollisuutta opiskella suomen kieltä, keskityin saksankielen opiskeluun osaksi siksi, että ukkini äiti Ellen oli syntynyt Saksasta ja saksankielen opiskelu oli yliopistossani mahdollista. Muistan, kun mummini muisteli, kuinka hän oli nauttinut kuunnellessaan Elleniä, kun tämä otti Raahessa vastaan vieraita Saksasta ja puhui kauniisti kotikieltään.

Vanhempani rohkaisivat minua tutustumaan laajemmin maailmaan ja niinpä vietin vuoden vaihto-oppilaana Saksassa. Tämä oli loistava kokemus, joka avasi minulle uuden yhteyden Euroopan kulttuuriin, juuriini ja sukulaisiini, joihin tunnen edelleen vahvan siteen. Kiitos Suomen kansalaisuuteni ja passini pystyin työskentelemään vielä toisen vuoden Euroopassa ja myös tapaamaan veljeni ja vanhempani Finlandia-hiihdossa Suomessa.

Liittytyäni Kanadan poliisivoimiin, tapasin vaimoni Tatjanan, joka on myös sattumalta saksalainen. Hän suostui jättämään kotimaansa, jotta voisimme rakentaa elämämme Kanadaan. Meillä on nyt ihana pieni tytär Lorelei (jolla on Kanadan, Saksan ja Suomen kansalaisuus) ja asumme pienessä pohjoisessa kaupungissa Kalliovuorilla nimeltään Golden.

Uskon suomalaisuuteni kasvattaneen vaatimatonta, työtapelkäämätöntä suhtautumistani elämään. Vaikka olen erittäin ylpeästi kanadalainen, minussa on suomalainen osa, joka on osaltaan tehnyt minusta sen, joka nyt olen. Katsoessani Kanadan peliä Suomea vastaan kansainvälisissä jääkiekkokisoissa, en ole koskaan varma, kumpaa joukkuetta minun pitäisi kannustaa ja minulle tulee kummallinen, hämmentynyt, hyväntuulinen pettymys nähdä kumman tahansa häviävän pelin.

Käännös englanti - suomi: Riitta Harala

Kalle Cederblad (297) ja Vilmar Cederblad (T298)

Kalle ja Vilmar Cederblad syntyivät suomenruotsalaisen Ingeborg Sovion (T296) ja ruotsalaisen Åke Cederbladin opettaja-dipl.ins. -perheeseen Göteborgissa ja ovat asuneet siellä koko ikänsä kotikielensä ruotsi. Kalle on opettaja ja Vilmar psykologi.

Kalle Cederblad:

Suomalaisella kulttuurilla ei ole ollut kovin paljon suoraa vaikutusta elämässäni. Kyllä minä kannustan Suomea jääkiekossa ja saatan olla nostalginen, kun kuulen suomalaista musiikkia, jota äitini soitti kun olimme lapsia, mutta muuten Suomella ei ole paljonkaan tilaa arkipäiväisessä elämässäni. Mutta olen aina halunnut oppia suomen kieltä ja yritän vähän oppiakin esimerkiksi katsomalla joskus ruotsiksi tekstitettyjä suomalaisia elokuvia ja sarjoja.

Se mitä olen ennenkaikkea oppinut ymmärtämään, on tunnetila, ettei täysin kuulu mihinkään kulttuuriin, eli tunne että sekä kuuluu eikä kuulu. Vaikka äitini puhuu ruotsia ja on asunut Ruotsissa hyvin kauan, hän ei kuitenkaan tunne itseään ruotsalaiseksi, vaan hänelle suomenruotsalainen identiteetti on tärkeä. Tämä on opettanut minua ymmärtämään, että identiteetti ja johonkin kuuluminen ei riipu yksinomaan kielestä, vaan myös kulttuurista, sosiaalisista koodeista ja paikoista, joissa on kasvanut. Tämän oivaltaminen on ollut minulle hyödyksi työssäni maahanmuuttajien ruotsinopettajana, jossa kuuluu auttaa

Kalle Cederblad ja Charlotta Grimfjord Cederblad sekä Henry Cederblad.

ihmisiä ei vain kielen oppimisessa, mutta myös uuteen kulttuuriin kotiutumisessa, mikä on oikeastaan paljon laajempi ja monimutkaisempi prosessi.

Vilmar Cederblad:

Kerroin usein lapsena ylpeänä osittain toisenlaisesta taustastani. Kerron tästä vieläkin ja nostan esille tapoja ja esimerkiksi Suomen ruokaperinteen. Työpaikoillani ja koulussa on melkein aina ollut muitakin, joilla on suomalaiset tai suomenruotsalaiset juuret ja silloin tapanamme on keskustella siitä ja tuntea vähän yhteenkuuluvaisuutta. Oikeastaan en tiedä kovin paljon Suomesta, en esimerkiksi osaa suomen kieltä ja olen ollut hyvin vähän Suomessa, mutta minusta tuntuu kuitenkin hyvältä huomioda ja vähän ylläpitääkin tätä identiteettiä. Muutamia kertoja olen tarjonnut työkavereille erilaista ruokaa Suomesta, esimerkiksi karjalanpiirakoita ja mämmiä. Lisäksi minusta on jännittävää katsoa sukupuutamme ja kuulla ja lukea tarinoita äitini vanhemmista, joita en koskaan ole tavannut. Muutamia kertoja olen yrittänyt opiskella Suomen historiaa, mutta valitettavasti minulla on huono muisti kun kyseessä faktatieto ja unohdan helposti. Ja on ehkä hyvinkin tyypillistä että arkielämässä alkuperäni ei merkitse minulle kovinkaan paljon. Minusta olisi hauskaa säilyttää koko elämäni ajan joitakin perinteitä Suomesta. Silloin ajattelen ehkä erityisesti jouluruokia – ja varmasti tulen aina kannattamaan Suomea kun katson jääkiekkoa televisiosta!

Käännös ruotsi - suomi: Pia Sovio-Pyhälä

Vilmar Sovio Cederblad ja vaimonsa Stina Eldh, sekä lapset Joar ja Olle Eldh.

Etelän Soviot 2019

Riitta Harala (T279)

Eteläisessä Suomessa asuvia suvun jäseniä kokoontui jälleen vuonna 2019 taiteen merkeissä.

Ellen Thesleffin näyttely HAM:ssa

Etelän Soviot kokoontuivat jälleen 4.5.2019 Helsingin Taidemuseoon HAM:iin Tennispalatsiin katsastamaan Ellen Thesleffin (1869-1954) näyttelyä otsikolla Ellen Thesleff – Minä maalaan kuin jumala. Thesleff oli maamme ensimmäisiä symbolisteja ja ekspressionisteja ja tunnustettu taiteilija jo elinaikanaan. Hän oli kosmopoliitti, joka oli kotonaan niin Suomessa, Pariisissa kuin Firenzessäkin. Mukana oli 13 Etelän Soviota ja vierailijoina Olli Nylander ja Eva Lindblad, jotka olivat Helsingissä mm. tarkastamassa tulevaa suukokouspaikkaa sekä osallistumassa sukuyhdistyksen hallituksen kokoukseen.

Näyttelyn jälkeen siirryttiin samassa rakennuksessa sijaitsevaan bistroon keskustelemaan näyttelystä sekä vaihtamaan kuulumisia.

Vasemmalta Antti Keltikangas, Henrik Löflund, Kirsti Keltikangas, Eero Keltikangas, Tuula Moilanen, Erkki Harala, Riitta Harala, Helena Nevantaus, Olli Nylander, Mikko Pyhälä, Pia Sovio-Pyhälä, Eva Lindblad, Jan Ekberg ja Brita Ekberg. Kuva: Outi Tasala

Vasemmalta Antti Keltikangas, Mikko Pyhälä, Riitta Harala, Tuula Moilanen, Erkki Harala ja Eva Lindblad. Kuva: Outi Tasala

Kirsti Keltikangas, Pia Sovio-Pyhälä ja Olli Nylander Kuva: Outi Tasala

Ohjeita sukutietokannan tietojen päivittämiseen ja täydentämiseen

Riitta Harala (T279) ja Pär Helenius (T307)

Eero Sovelius-Sovio teki aikanaan monien yhteistyökumppanien, sukulaisten, ystävien ja arkistojen avulla valtavan työn laatimalla Sovio-Sovelius-suvun sukumatrikelin, jonka ensimmäinen painos ilmestyi vuonna 1999 ja päivitetty versio vuonna 2009. Matrikelin tiedot alettiin viedä vuonna 2009 digitaaliseen muotoon ja viimeisin nimentarkistus tehtiin tammikuussa 2015. Sukutietokannan tiedot ovat sittemmin olleet sukuyhdistyksen jäsenten ja sukututkijoiden käytettävissä sukuyhdistyksen nettisivujen kautta. Tietoja on päivitetty sitä mukaa, kun uusia tai muuttuneita tietoja on saatu tietoon sukulaisilta. Tiedot eivät kaikilta osin ole kuitenkaan ajan tasalla ja siksi muistuttaisimmekin nyt tietojen päivittämisen tärkeydestä jo tuleviakin sukupolvia varten.

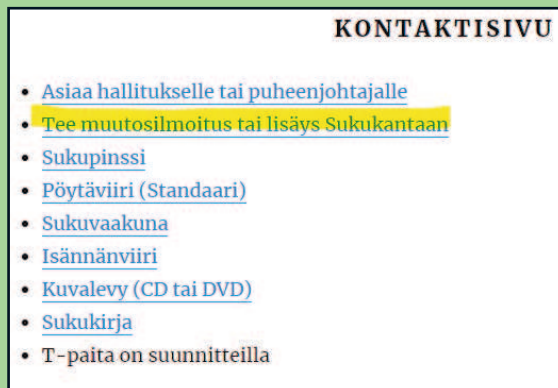
Sukutietokannan päivittäminen tapahtuu yksinkertaisimmillaan sukuyhdistyksen nettisivuilla olevan lomakkeen (Sovio-Sovelius Yhdistyksen kotisivu) avulla.

Kuva Sivuvallikosta kun et olet kirjautunut sisään

Mikäli haluat antaa uusia tietoja eikä sinulla ole tarvetta päästä selaamaan ja tutkimaan sukutietokannassa jo olevia tietoja, klikkaa ensimmäisellä sivulla (sovio-sovelius.com) olevan valikon kohtaa **Ota yhteyttä, Tilaa Tuotteita Fi**, jolloin pääset sivulle, jolla olevasta valikosta sinun tulee

klikata kohtaa *"Tee muutossilmoitus tai li-*

säys sukutietokantaan". Kohdasta avautuvalla lomakkeella voit antaa tiedot. Voit antaa tiedot ilman käyttäjätunnusta ja salasanaa.

Jos olet kirjautunut sisään ja haluat

Kuva Sivuvallikosta kun olet kirjautunut sisään

muuttaa/antaa uusia tietoja Sukukantaan klikkaa kohtaa *"Tee muutossilmoitus tai lisäys sukutietokantaan"*, sivulla **sovio-sovelius.com/Sukukanta Fi**, jota kautta pääset suoraan yllä olevaan lomakkeeseen.

Sukutietokantasivuille voivat päästä kaikki sukuyhdistyksen jäsenet sekä erikseen luvan saaneet esim. sukututkijat. Päästäk-

sesi sukuyhdistyksen sivuilla sukutietokantasivuille, sinulla tulee olla käyttäjätunnus ja salasana. Jos sinulla ei ole vielä näitä, saat ne täyttämällä kotisivun yläosassa olevan linkin "Liity joukkoon, Jäsenyysehdot" kautta avautuvan lomakkeen. Sukutietokantasivuilla voit katsella ja selailla sukutietokantaa. Tietoja et voi kuitenkaan päivittää suoraan tietokantaan, vaan päivitys tapahtuu edellä mainitulla lomakkeella lähettämiesi tietojen avulla tietokannan ylläpitäjän kautta. Jos sinulla on jo käyttäjätunnus, mutta olet unohtanut/kadottanut salasanasi, kirjaudu käyttäjätunnuksellasi ja klikkaa kohtaa "Lost Password", jolloin voit vaihtaa uuden salasanan.

Tiedot sukutietokantaa varten

Muutostiedot

Jotta muutos tulee kirjattua oikealle henkilölle, tarvitaan henkilöstä niin täydelliset tiedot kuin mahdollista

- Nimi (mahdollisimman täydellinen, naisen kohdalla myös tyttönimi)
- Taulunumero, jota käytetään sukukirjassa (TXXX), jos se löytyy
- Syntymäaika ja -paikka
- Kuolinaika ja -paikka
- Isän ja/tai äidin sukunimi (myös äidin tyttönimi)

Uusi henkilö (saatavissa olevat tiedot)

- Kaikki etunimet (käyttönimen jälkeen*, esim. Kalle*Ville)
- Sukunimi (kaikki järjestyksessä: syntymäsukunimi, myöhemmät avioliitossa saadut sukunimet niiden käyttöjärjestyksessä)
- Syntymäaika ja -paikka
- Vihkiminen, aika ja paikka
- Appivanhempien nimet, syntymäaika ja -paikka (myös anopin tyttönimi)
- Ero, aika ja paikka
- Arvonimi, työtehtävä tms.
- Kuolinaika ja -paikka
- Lyhyt (tai pitkä) lista urasta, työtehtävistä

(ajattele jälkeläisiä, jotka haluavat lukea niitä 100 vuoden päästä)

- Lapset (ja vastaavia tietoja heistä)

Tietokantaan voi liittää myös henkilökuvia, jotka linkataan kuvissa olevien henkilöiden tietoihin. Muista kirjoittaa kuviin henkilöiden nimet.

Sukuyhdistyksen sivuilla voit myös tutustua suvun sukuhaaroja koskeviin tietoihin. Sukutietokannassa kunkin henkilön tietojen yhteydessä on määritelty myös hänen sukuhaaranensa.

Mikäli et halua/pysty muuten käyttämään sukuyhdistyksen nettisivuja tietojen täydentämiseen tai uusien tietojen antamiseen, voit toimittaa tiedot myös sähköpostilla osoitteella [muutos.sukukantaan\(at\)sovio-sovelius.com](mailto:muutos.sukukantaan(at)sovio-sovelius.com) tai [Par.Helenius\(at\)pp2.inet.fi](mailto:Par.Helenius(at)pp2.inet.fi)

Ongelmatapauksissa voit ottaa sähköpostilla yhteyttä Pär Heleniukseen.

Toimitukseme tietoon on tullut seuraavaa:

Poisnukkuneita

Cheema Riaz Ahmed (T198)

s. 05.02 1937 Pakistanissa, k. 21.11 2019 Tukholmassa

Fagerström Harri Juhani (T194)

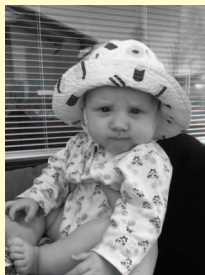
s. 4.5.1940 Helsingissä, k. 21.10.2019 Turussa

Uusia tulokkaita

Sarianne Inkeri Kuokka ja Jussi Petteri Heinonen (T236a) ovat saaneet 30.9.2019 tytön, joka sai nimen **Lili Jasmine Heinonen**.

Anu ja Antti Tuominen (T329) ovat saaneet 28.7.2019 pojan, joka sai nimen **Noel Oliver Tuominen**.

Tytti Marianna ja Oskari Mikael Pentikäinen (T411a) saivat toisen pojan 19.1.2019, joka sai nimekseen **Erkko Oiva Pentikäinen**. Isoveli **Urho Valdemar Pentikäinen** on syntynyt 28.6.2015.

Ilmoituksia merkkipäivistä (50-, 60-, 70-, 80-, 90-päivistä) lehden ilmestymisvuonna voivat ilmoittaa merkkipäivän viettäjät itse tai heidän omaisensa asianomaisen suostumuksella. Ilmoitukseen on toivottavaa liittää merkkipäivän viettäjän kuva.

Pehr Brahen (Pekka-) patsas Pekanpäivien aikaan 28.6.2019

